

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ENERGETICKÁ BEZPEČNOST ČESKÉ
REPUBLIKY V KONTEXTU ROPNÉ
BEZPEČNOSTI**

Autor práce: Václav David

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: kombinované

Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Václav David

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Energetická bezpečnost České republiky v kontextu ropné bezpečnosti

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Energy Security of the Czech Republic in the Context of Oil Security

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):

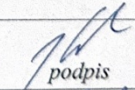
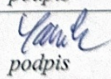
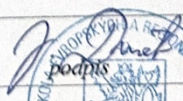
doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

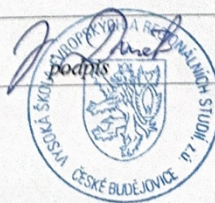
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): březen, 2024

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem práce je analyzovat ropnou bezpečnost ČR a zjistit připravenost ČR na stav ropné nouze. Vedlejším cílem je teoretická analýza energetické bezpečnosti v kontextu současné legislativy ČR s důrazem na ropnou bezpečnost.

Student: Václav David	29.3.2024 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA	20.4.2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	6.5.2024 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	21.5.2024 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	24.5.2024 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Ing. Jaroslavu Slepeckému, Ph.D., MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

DAVID, V. *Energetická bezpečnost České Republiky v kontextu ropné bezpečnosti: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 48 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

Klíčová slova: ropa, bezpečnost, energetická bezpečnost, ropovod

Bakalářská práce se zabývá problematikou energetické bezpečnosti ČR s důrazem na ropnou bezpečnost. Hlavním cílem je analyzovat ropnou bezpečnost ČR a zjistit připravenost ČR na stav ropné nouze. Vedlejším cílem je teoretická analýza energetické bezpečnosti v kontextu současné legislativy ČR s důrazem na ropnou bezpečnost.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se autor nejprve zabývá obecným pojetím energetické bezpečnosti, dále popisem ropy jako stále klíčové suroviny. V poslední kapitole teoretické části je popsána ropná bezpečnost ČR.

V praktické části je nejprve ropná bezpečnost ČR podrobena SWOT analýze, která je následně vyhodnocena. Dalším dílem praktické části je teoretická analýza energetické bezpečnosti v kontextu současné legislativy ČR s důrazem na ropnou bezpečnost.

ABSTRACT

David, V. *Energy Security of the Czech Republic in the Context of Oil Security*.
České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 48 pp.
Supervisor: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

Key words: Oil, Security, Energy Security, Pipeline

The bachelor's thesis deals with the issue of energy security in the Czech Republic, with a focus on oil security. The main objective is to analyse the oil security of the Czech Republic and assess its preparedness for an oil emergency. A secondary objective is to conduct a theoretical analysis of energy security in the context of the current Czech legislation, with an emphasis on oil security.

The thesis is divided into a theoretical part and a practical part. In the theoretical section, the author first examines the general concept of energy security, followed by a description of oil as a still crucial resource even nowadays. The final chapter of the theoretical part describes the oil security of the Czech Republic.

In the practical part, the oil security of the Czech Republic is first subjected to a SWOT analysis, which is then evaluated. Another component of the practical section is a theoretical analysis of energy security in the context of the current Czech legislation, with a focus on oil security.

Obsah

Úvod.....	8
1. Cíl a metodika bakalářské práce	10
Teoretická část	11
2 Energetická bezpečnost jako pojem	11
2.1 Charakteristika základních pojmů v oblasti bezpečnosti.....	11
2.2 Historické události, které formovaly energetickou bezpečnost.....	14
2.3 Definice energetické bezpečnosti	16
2.4 Zajištění energetických zdrojů	18
2.5 Organizace mající vliv na energetickou bezpečnost	20
3 Ropa jako klíčová surovina.....	22
3.1 Těžba ropy	22
3.2 Přeprava ropy	23
3.3 Rafinace ropy a finální ropné produkty.....	24
3.4 Vliv ropy na životní prostředí.....	25
4 Ropná bezpečnost ČR	27
4.1 Subjekty ropné bezpečnosti.....	27
4.2 Ropovodní síť ČR.....	28
4.3 Alternativní trasy ropy pro ČR.....	31
5 Praktická část	32
6 SWOT analýza ropné bezpečnosti ČR.....	32
7 Teoretická analýza energetické bezpečnosti v kontextu legislativy ČR	44
Závěr	48
Seznam použitých zdrojů	49
Seznam zkratk	54
Seznam tabulek a grafů	55
Seznam obrázků	56

Úvod

Zajištění energetické bezpečnosti je jedním z nejdůležitějších úkolů dnešní doby. Základním úkolem moderního a fungujícího státu je zajištění stabilních a cenově dostupných dodávek energie, které jsou nezbytné pro každodenní život obyvatelstva, fungování národní ekonomiky i národní bezpečnost.

Česká republika, stejně jako více evropských zemí, je závislá na dovozu fosilních paliv, hlavně ropy a zemního plynu, proto je pro ni zajištění energetické bezpečnosti zásadní téma.

ČR je dlouhodobě závislá na dovozu paliv z Ruska, od vypuknutí války na Ukrajině v roce 2022 se ovšem snaží své zdroje výrazně diverzifikovat. Zapojením se do evropské energetické infrastruktury, jako jsou plynovody a ropovody, podporou obnovitelných zdrojů nebo rozšířením jaderné energetiky se snaží zajistit stabilní a dostupné dodávky energie i v budoucnosti.

Současně přechod k evropské zelené ekonomice v rámci Green Dealu představuje pro tuzemskou energetiku velkou výzvu. Jedná se o postupný útlum využívání fosilních paliv (zejména uhlí, zemního plynu a ropy) a jejich nahrazením obnovitelnými zdroji energie. V rámci ČR se ještě jedná o jadernou energii, která není obnovitelným zdrojem, je ale uznána Evropskou unií jako nízkouhlíková varianta k fosilním zdrojům.

V kontextu ropy, které se tato práce především věnuje, se jedná především o přechod v rámci osobní dopravy od spalovacích motorů k elektromobilitě. V rámci platné legislativy by se v EU měla od roku 2035 přestat prodávat nová osobní a lehká užitková vozidla se spalovacím motorem. Tento ambiciózní plán bude v roce 2026 ještě posouzen evropskou komisí, která ho může potvrdit, zrušit nebo posunout. Ovšem i v případě potvrzení zákazu prodeje nových aut se spalovacím motorem budou moci být provozována současná spalovací vozidla, tudíž zásobování ropou a pohonnými hmotami bude stále ještě mnoho let aktuální.

V posledních letech se pomalu mění vnímání energetické bezpečnosti jako takové. Historicky byli hlavními aktéry země, které těží ropu a plyn, tak dnes začínají být neméně důležité země a soukromé obchodní společnosti, které vyrábí a vyvíjejí

nové energetické technologie, jako jsou baterie pro ukládání energie nebo nové modulární jaderné reaktory.

Energetická bezpečnost je v současnosti obor, kde už nestačí mít jen fyzicky zajištěný přísun energetických dodávek. Jedná se o komplexní strategii s velkým důrazem na diverzifikaci zdrojů, technologický vývoj a udržitelnost.

1. Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem práce je zjistit, jak je ČR připravena na stav ropné nouze. K dosažení hlavního cíle je použita výzkumná metoda v podobě SWOT analýzy.

Vedlejším cílem práce je teoretická analýza energetické bezpečnosti v kontextu současné legislativy ČR s důrazem na ropnou bezpečnost. Ke splnění vedlejšího cíle byla použita rešerše odborné literatury, elektronické zdroje a veřejně dostupné vládní dokumenty.

Teoretická část je rozdělena do tří kapitol. První část se věnuje obecnému pojetí energetické bezpečnosti. Druhá část charakterizuje ropu, popisuje způsoby těžby, přepravu a její rafinaci. Zmiňuje i její dopad na životní prostředí. Třetí část podrobně popisuje ropnou bezpečnost ČR a její aktéry.

Praktická část je složena ze dvou kapitol. V první části je ropná bezpečnost ČR analyzována pomocí SWOT analýzy a z té následně vyvozeny hypotézy. V druhé části jsou aktuální legislativní dokumenty spojené s energetickou bezpečností teoreticky analyzovány.

Teoretická část

2 Energetická bezpečnost jako pojem

2.1 Charakteristika základních pojmů v oblasti bezpečnosti

Bezpečnost – je široký pojem, který označuje stav, ve kterém jsou chráněny hodnoty, zájmy nebo existence jednotlivců, skupin, států či mezinárodního společenství před ohrožením. Bezpečnost zahrnuje jak prevenci, tak reakci na rizika a hrozby, které mohou být různého charakteru – od vojenských a politických přes ekonomické až po environmentální.

Z etymologického hlediska má výraz bezpečnost původ v latinském slově *securitas*, které je spojováno s pokojem, pocitem jistoty a důvěry nebo také odporem vůči hrozbě. Ve starověkém Římě se slovo *securitas* spojovalo se jménem postavy zosobňující bezpečnost a důvěru.

Definice bezpečnosti není jednotná. Nejčastěji je definována jako *stav bez reálné hrozby nebezpečí* nebo že *bezpečnost je stav, když jsou na nejnižší možnou míru eliminované hrozby pro objekt*.¹

Bezpečnostní prostředí – označuje soubor podmínek, faktorů a vztahů, které ovlivňují bezpečnost subjektů, jako jsou jednotlivci, společnosti, státy nebo mezinárodní společenství. Zahrnuje různé vnější a vnitřní faktory, které mohou představovat hrozby nebo příležitosti pro udržení stability, ochranu hodnot a zájmů.

Bezpečnostní prostředí se dělí na vnitřní a vnější.

Vnitřní bezpečnostní prostředí se týká situace uvnitř státu. Zahrnuje hrozby jako organizovaný zločin, terorismus, sociální nepokoje nebo politickou nestabilitu.

Vnější bezpečnostní prostředí se vztahuje na mezinárodní prostředí a jeho vliv na bezpečnost státu. Zahrnuje hrozby jako ozbrojené konflikty, geopolitické soupeření nebo ekonomické sankce.

¹ IVANČÍK, Radoslav. *Bezpečnost: teoreticko-metodologické východiska*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. s. 115 – 117. ISBN 978-80-7380-873-0.

Bezpečnostní prostředí je pravidelně analyzováno bezpečnostními analytiky a státy, aby identifikovali rizika a hrozby (např. terorismus nebo hybridní válka), příležitosti (např. technologický pokrok zranitelnosti (např. závislost na energetických dovozech)).²

Riziko – představuje pravděpodobnost výskytu nežádoucí události, která může nepříznivě ovlivnit majetek, finanční situaci nebo jiné cenné hodnoty.

Italský termín *risico* údajně vznikl v 17. století v kontextu námořní dopravy a označoval hrozbu, které se měli námořníci vyvarovat. V současnosti však neexistuje jednotná a všeobecně přijímaná definice. Význam pojmu riziko se liší v závislosti na kontextu a může být vykládán různými způsoby, například jako:

- Pravděpodobnost či možnost vzniku ztráty, obecně nezdaru.
- Pravděpodobnost jakéhokoliv výsledku, odlišného od výsledku očekávaného.
- Možnost, že specifická hrozba využije specifickou zranitelnost systému.

Riziko lze rozdělit, může být například politické, bezpečnostní, ekonomické nebo právní.³

Hrozba – představuje situaci, událost, faktor nebo osobu, která může způsobit škodu, ohrozit bezpečnost nebo negativně ovlivnit jednotlivce, organizace, systémy nebo prostředí.

V souvislosti s hrozbami se často používá také pojem protiopatření, což označuje postup, proces, technický nástroj nebo jiný prostředek, který slouží k omezení nebo úplnému odstranění dané hrozby.⁴

Kodaňská škola bezpečnosti – je významný směr v oblasti studia bezpečnosti v mezinárodních vztazích, který vznikl v 90. letech 20. století na základě prací badatelů z Kodaňského institutu mírového výzkumu. Kodaňská škola představuje kritický přístup k tradičnímu chápání bezpečnosti, které se soustředí především na vojenské hrozby a rozšiřuje pojem bezpečnosti do širšího spektra společenských kontextů, jako je

² IVANČÍK, Radoslav. *Bezpečnost: teoreticko-metodologické východiska*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. s. 120 – 128. ISBN 978-80-7380-873-0.

³ SMEJKAL, Vladimír a RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2010. s. 90 – 91. ISBN 978-80-247-3051-6.

⁴ SMEJKAL, Vladimír a RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2010. s. 95 – 96. ISBN 978-80-247-3051-6.

například politická bezpečnost, ekonomická bezpečnost nebo environmentální bezpečnost.⁵

Securitizace – je klíčový koncept v rámci teorie Kodaňské školy bezpečnosti, který označuje proces, při němž je určitý problém vnímán, definován a prezentován jako existenční hrozba pro společnost, stát nebo konkrétní hodnoty. Tento proces následně umožňuje ospravedlnit přijetí mimořádných opatření k jeho řešení, často za hranicemi běžných politických či právních pravidel. Je to především diskursivní proces, který závisí na způsobu, jakým aktéři o problému mluví a přesvědčí publikum o jeho naléhavosti.

Hlavní prvky securitizace:

1. securitizační aktér: je ten, kdo označuje problém za hrozbu, např. politici nebo média.
2. referenční objekt: je to, co je vnímáno jako ohrožené, např. stát nebo životní prostředí.
3. publikum: je skupina, kterou je nutné přesvědčit, že problém představuje existenční hrozbu.
4. existenční hrozba: problém je prezentován jako natolik závažný, že ospravedlňuje mimořádné kroky.

Pokud publikum přijme argument o hrozbě, je možné překročit běžné politické ekonomické nebo právní normy a přijmout mimořádná opatření, která by jinak nebyla považována za legitimní, např. omezení svobod, nouzový stav nebo nasazení armády.⁶

Sektorové rozdělení bezpečnosti – je analytický rámec, který vychází z teorie Kodaňské školy bezpečnosti. Rozšiřuje koncept bezpečnosti tím, že identifikuje různé sektory, v nichž mohou vznikat bezpečnostní hrozby. Všechny hrozby je možné zařadit do jednoho z následujících sektorů:

1. politický sektor
2. vojenský sektor

⁵ MARTINOVSKÝ, Petr. *Environmentální bezpečnost v České republice*. Monografie. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2016. s. 47 – 48. ISBN 978-80-210-8191-8.

⁶ MARTINOVSKÝ, Petr. *Environmentální bezpečnost v České republice*. Monografie. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2016. s. 48 – 51. ISBN 978-80-210-8191-8.

3. ekonomický sektor
4. společenský sektor
5. environmentální sektor⁷

2.2 Historické události, které formovaly energetickou bezpečnost

Energetická bezpečnost, důležité odvětví v rámci mezinárodní politiky a ekonomiky, se vyvíjela tak, jak začala být lidská společnost závislá na různých energetických zdrojích. Její vývoj můžeme začít sledovat od počátků průmyslové revoluce až po současnost, kdy se energetická bezpečnost stala nezbytnou součástí každého suverénního státu.

1. Počátek energetické bezpečnosti: 19. století a průmyslová revoluce

Průmyslová revoluce, která začala ve Velké Británii v 18. století, byla zásadní změnou ve využívání energie. Do této doby byla většina ekonomických činností závislá na obnovitelných zdrojích, jako je dřevo, voda nebo vítr. S nástupem těžkého průmyslu a příchodem parních strojů se hlavním energetickým zdrojem stalo uhlí. Celá britská společnost začala být na novém zdroji silně závislá. Zde poprvé začaly obavy o zajištění stabilních dodávek uhlí a vznikaly první úvahy o energetické bezpečnosti.⁸

V 19. století také došlo rozvoji využití ropy, především v USA, které jako první země začaly s těžbou ropy ve velkém měřítku. V první polovině 20. století, především kvůli rozšíření motorové dopravy, se z ropy stal primární energetický zdroj.

2. 2. světová válka

Ropa se stala jedním z důvodů začátku 2. světové války. Německo mělo nedostatek vlastních energetických zdrojů, především ropy. Armáda potřebovala palivo pro nově vzniklé motorizované jednotky, letadla a tanky. Jedním ze strategických cílů německé invaze do Sovětského svazu, známé jako operace Barbarossa, bylo získání přístupu k rozsáhlým ropným zdrojům, zejména v oblasti Kavkazu, kde se nacházela

⁷ MARTINOVSKÝ, Petr. *Environmentální bezpečnost v České republice*. Monografie. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2016. s. 52. ISBN 978-80-210-8191-8.

⁸ WORLD ECONOMIC FORUM. *The 200-year history of mankind's energy transitions*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.weforum.org/agenda/2022/04/visualizing-the-history-of-energy-transitions/>.

ropná pole v Baku. Invaze byla neúspěšná, jedním z důvodů porážky Německa byl přístup spojenců k velkým zásobám ropy.⁹

3. Situace po druhé světové válce

Po druhé světové válce se západní země v čele se Spojenými státy začaly orientovat na oblast Blízkého východu, kde byly velké naleziště ropy. Tuto ropu potřebovaly západní ekonomiky pro poválečnou obnovu. Západní vlády uzavřeli s místními vládci dohody a západní těžební společnosti vytvořili monopol na těžbu blízkovýchodní ropy¹⁰. Situace se změnila v 70. letech, kdy došlo k tzv. ropným šokům. První z nich začal v roce 1973, kdy OPEC uvalil embargo na vývoz ropy do zemí podporujících Izrael během páté arabsko – izraelské války. Tato událost je považována za první případ politizace dodávek ropy v globální politice. Cena ropy se během roku zčtyřnásobila z 3 amerických dolarů za barel ropy na 12. Prudký nárůst cen ropy způsobil hospodářskou krizi v mnoha západních zemích. Tato krize ukázala, jak závislé je hospodářství západních zemí závislé na ropě a jak lehce mohou konflikty destabilizovat světové energetické trhy¹¹. Druhý ropný šok přišel v roce 1979 po Íránské islámské revoluci, kdy nový režim omezil export ropy ze země. Výsledkem byla další vlna ekonomického napětí. Dalším konfliktem v regionu byla válka mezi Íránem a Irákem v letech 1980 – 1988, kdy obě země jako významní vývozci ropy, soustředily své útoky na ropnou infrastrukturu nepřítele. Negativní vliv na světové hospodářství měla také v roce 1990 irácká invaze do Kuvajtu, dalšího velkého ropného exportéra.¹²

4. Rusko v 90. letech 20. století

Po rozpadu Sovětského svazu v roce 1991 se ruské hospodářství dostalo do hluboké krize, která postihla i energetický sektor. Produkce ropy a plynu klesla kvůli zastaralé infrastruktuře a nízkým investicím. Došlo k privatizaci energetických gigantů Gazprom a Rosněft, které ovládli oligarchové. Export energetických surovin se stal

⁹ PRIMA ZOOM. *Hitlera k blitzkriegu a napadení Stalina donutila největší slabina jeho armády. Taký se mu stala osudnou.* Online. 2023. Dostupné z: <https://zoom.iprima.cz/valky/proc-hitler-napadl-sssr-100318>.

¹⁰ ODINTSOV, Nikita. *Geopolitika ropy*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. s. 50. ISBN 978-80-246-3818-8.

¹¹ SOULEIMANOV, Emil. *Energetická bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2011. s.14. ISBN 978-80-7380-331-5.

¹² SOULEIMANOV, Emil. *Energetická bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2011. s.15. ISBN 978-80-7380-331-5.

nejvýdělečnějším ruským sektorem. Největším odběratelem ruských surovin se stala Evropa, která se stala na ruských zdrojích postupně závislá.¹³

5. Současné výzvy: přechod na obnovitelné zdroje a geopolitické konflikty

V současnosti čelí svět nové fázi výzev v oblasti energetické bezpečnosti. Zatímco fosilní paliva, jako je ropa a zemní plyn, stále hrají klíčovou roli, roste tlak na přechod k obnovitelným zdrojům energie kvůli změnám klimatu. Tento přechod s sebou však nese rizika nestability dodávek energií, protože obnovitelné zdroje, jako je solární a větrná energie, jsou závislé na počasí a vyžadují nové technologie pro jejich skladování a přenos.

Situaci nyní komplikuje zhoršené bezpečnostní klima ve světě. Ruská invaze na Ukrajinu 24. února 2022 způsobila v Evropě energetickou krizi, která způsobila růst cen a nedostatek energií.

Další konflikt, válka Izraele proti teroristickému hnutí Hamás, způsobil dočasný růst cen ropy, nedokázal ovšem vyvolat energetickou krizi. Situace je ovšem stále napjatá, jelikož se neví, zda se do konfliktu nezapojí Írán.

2.3 Definice energetické bezpečnosti

Energetická bezpečnost má různé definice, které se liší podle kontextu, ve kterém se používají, dále podle zájmů jednotlivých aktérů, jako jsou státy, mezinárodní organizace nebo akademická obec. Zde jsou hlavní přístupy k její definici:

1. Tradiční (geopolitická) definice

Energetická bezpečnost je v tomto kontextu definována jako schopnost státu zajistit dostatečné a stabilní dodávky energetických zdrojů (jako jsou ropa, plyn, uhlí) za přijatelné ceny. Tato definice se často zaměřuje na otázky geopolitické stability a rizika

¹³ WAISOVÁ, Šárka. *Evropská energetická bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 85 - 88. ISBN 978-80-7380-148-9.

závislosti na zahraničních dodavatelích. Například podle IEA jde o „nepřerušované fyzické dodávky energie za přijatelné ceny“¹⁴

2. Environmentální definice

Tento přístup k energetické bezpečnosti zastává organizace Greenpeace. Definuje energetickou bezpečnost jako zajištění stabilního, spravedlivého a udržitelného přístupu k energii, který je nezávislý na fosilních palivech a neohrožuje životní prostředí. Staví se negativně i k jaderné energii, kterou považuje za rizikovou. Prosazuje přechod na obnovitelné zdroje jako je vítr, slunce a voda.¹⁵

V zemích, které jsou zcela nebo převážně závislé na dovozu energetických surovin, včetně ČR, představuje energetická bezpečnost schopnost státu zajistit si dostatečné množství těchto surovin za ekonomicky přijatelných podmínek. Toto množství by mělo při běžné spotřebě pokrýt potřeby všech subjektů ve státě a v případě krizové nebo mimořádné situace zajistit dodávky energie pro obyvatelstvo v rozsahu, který zabrání výraznému zhoršení životní úrovně či ohrožení zdraví obyvatel.

V případě průmyslových odvětví jde o zajištění dodávek energie v takovém rozsahu, aby nedošlo k přerušení výroby v jednotlivých sektorech a zároveň nebyla ohrožena stabilita celé ekonomiky.

V případě ozbrojených sil a integrovaného záchranného systému v takovém rozsahu, aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti státu a obyvatelstva.

V případě státních orgánů a institucí v takovém rozsahu, aby nebyl ohrožen chod a správa státu.

Každý stát může chápat energetickou bezpečnost rozdílně. Lze však říci, že většina členských států EU chápe energetickou bezpečnost jako minimalizaci rizik,

¹⁴INTERNATIONAL ENERGY AGENCY. *Energy Security*. Online. Dostupné z: www.iea.org/topics/energy-security.

¹⁵ GREENPEACE. *Energy [R]evolution: A sustainable World energy outlook*. 2015. Dostupné z <https://www.greenpeace.org/static/planet4-canada-stateless/2018/06/Energy-Revolution-2015-Full.pdf>

která by z různých příčin mohla vést k přerušení dodávek strategických energetických surovin, na kterých jsou evropské země závislé a tudíž, jsou zranitelné.¹⁶

2.4 Zajištění energetických zdrojů

Přístup k energetickým zdrojům je základní podmínkou ekonomického růstu, proto je zajištění těchto zdrojů klíčovým zájmem každého státu.

Jak píše Břetislav Dančák¹⁷, k tomuto přístupu lze dojít dvěma způsoby:

1. vlastními zdroji (soběstačnost)

toho lze dosáhnout:

- a) vlastněním dostatečně rozsáhlými vlastními zásobami surovin, což je objektivní skutečnost, kterou nelze změnit. Jedná se o ideální stav, který však platí jen pro malý počet zemí.
- b) zaměřením se na takové energetické zdroje, které lze zajistit domácí produkcí a které nejdou výrazně ovlivněny vnějšími faktory, což znamená přizpůsobení energetického mixu a preferování těch zdrojů, které je stát schopen sám vyrábět. Cílem je optimalizace inčkových opatření, jako je nahrazení jednoho druhu energie jiným.

2. importem surovin

toho lze dosáhnout:

- a) dovoz surovin v takovém objemu, aby pokryl spotřebu přesahující domácí zdroje. V tomto případě je podíl určitého druhu spotřebovávané energie daný a nelze ho rychle přizpůsobit jiným zdrojům (obecný problém fosilních paliv). Stát tyto importy zajišťuje prostřednictvím dlouhodobých smluv, politického a ekonomického vlivu v zemích těžby, případně i účastí na těžbě, získáním přístupu k ložisku či jejich průzkumu.

¹⁶ *Energetická bezpečnost a mezinárodní politika: konference pod záštitou místopředsedy Senátu Parlamentu ČR Zdeňka Škromacha 18. října 2011, Senát Parlamentu České republiky. Mezinárodní vztahy. Praha : Professional Publishing, 2011. s. 43 – 44. ISBN 978-80-7431-075-1.*

¹⁷ DANČÁK Břetislav, ZÁVĚŠICKÝ Jan. *Energetická bezpečnost a zájmy České republiky*. Brno : Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007. s. 14. ISBN 978-80-210-4440-1.

- b) snahou o udržení mírového mezinárodního prostředí bez zásadních konfliktů, které negativně ovlivňují cenu surovin, zejména ropy a plynu. Klíčové jsou především konflikty v regionech s bohatými ložisky těchto surovin.

Vztah mezi státem nakupujícím energetické zdroje a státem, který je prodává, je nerovnoměrný, avšak obě strany mají zájem na stabilní obchodní spolupráci. Za určitých podmínek může tato nerovnováha eskalovat až ke konfliktu. Země s rozsáhlými zásobami nerostných surovin se často stávají terčem vojenských či hybridních útoků, jejichž cílem je získání kontroly nad surovinami – buď prostřednictvím dosazení závislých režimů, nebo skrze nadnárodních korporace řízených ze zahraničí.¹⁸

Země, které jsou na importu strategických surovin závislé, musí věnovat energetické bezpečnosti větší pozornost a přijímat opatření, aby mohli nerovný vztah s dodavatelem surovin co nejvíce vyrovnat. K dispozici mají 3 možnosti:

Diverzifikace – klíčový mechanismus, jenž se rozlišuje na diverzifikaci zdrojů energie a diverzifikaci podle geografického původu.

Diverzifikace zdrojů energie spočívá především ve snaze spotřebitelských států rozšířit spektrum využívaných energií, například podporou obnovitelných zdrojů a nespoléhat se výhradně na ropu a plyn.

Geografická diverzifikace se zaměřuje na rozšíření počtu dodavatelských zemí, tedy na snížení závislosti na jednom hlavním dodavateli a zajištění více alternativních obchodních partnerů.¹⁹

Tvorba rezerv – hlavním cílem je vytváření strategických zásob surovin a investice do výstavby skladovacích kapacit, jako jsou ropné a plynové zásobníky. Tyto rezervy umožňují v případě narušení či přerušení dodávek udržet chod společnosti a národního hospodářství po určitou dobu, obvykle několik měsíců.²⁰

¹⁸ SAK, Petr. *Úvod do teorie bezpečnosti: nekonvenční pohledy na minulost, přítomnost a budoucnost lidstva*. Praha: Petrklíč, 2018. ISBN 978-80-7229-652-1. s.104

¹⁹ IVANČÍK, Radoslav, KELEMEN Miroslav. *Bezpečnost státu a občana – Energetická bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2013. s. 46 – 47. ISBN 978-80-7380-474-9.

²⁰ IVANČÍK, Radoslav, KELEMEN Miroslav. *Bezpečnost státu a občana – Energetická bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2013. s. 53. ISBN 978-80-7380-474-9.

Efektivita – znamená maximální využití dostupných zdrojů energie. Jde o způsob, jak dosáhnout stejného výkonu či úrovně služeb při nižší spotřebě energie u konečných uživatelů, ať už v průmyslu nebo domácnostech. Tento přístup se zaměřuje na optimalizaci využívání energie, což vede ke snížení provozních nákladů i environmentální zátěže. Zvyšování energetické účinnosti zahrnuje technologické inovace, efektivnější výrobní procesy, lepší tepelnou izolaci budov nebo optimalizaci systémů vytápění a osvětlení.²¹

2.5 Organizace mající vliv na energetickou bezpečnost

Organization of the Petroleum Exporting Countries – dále jen OPEC. Organizace zemí vyvážejících ropu, je mezinárodní organizace založená v roce 1960, která sdružuje země produkující a vyvážející ropu. Hlavním cílem OPEC je koordinovat a sjednocovat ropnou politiku členských zemí, regulovat produkci ropy a stabilizovat ceny na světových trzích. Organizace hraje klíčovou roli v globálním ropném průmyslu a má značný vliv na světové hospodářství. Členské státy OPEC kontrolují 75% známých zásob ropy na Zemi.²²

International Energy Agency – dále jen IEA. Mezinárodní energetická agentura je mezivládní organizace, která se zaměřuje na zajištění energetické bezpečnosti, podporu ekonomického růstu a přechod na udržitelnou energetiku. Organizace poskytuje analýzy, doporučení a spolupráci v oblasti globální energetické politiky. Byla založena v reakci na ropnou krizi v 70. letech 20. století, kdy si země závislé na dovozu ropy uvědomily potřebu koordinovaného přístupu k energetické bezpečnosti. Má 31 členských zemí včetně České republiky.²³

Organization for Security and Co-operation in Europe – dále jen OSCE. Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě je mezinárodní organizace zaměřená na podporu stability, míru, demokracie a lidských práv v oblasti euroatlantického prostoru. Jedním

²¹ IVANČÍK, Radoslav, KELEMEN Miroslav. *Bezpečnost státu a občana – Energetická bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2013. s. 54. ISBN 978-80-7380-474-9.

²² IVANČÍK, Radoslav, KELEMEN Miroslav. *Bezpečnost státu a občana – Energetická bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2013. s.40. ISBN 978-80-7380-474-9.

²³ HRUBÝ, Zdeněk a LUKÁŠEK, Libor. *Energetická bezpečnost České republiky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015. s. 19 – 21. ISBN 978-80-246-2974-2.

z cílů OSCE je podpora a spolupráce v oblasti energetické bezpečnosti. ČR je členem od roku 1993.²⁴

²⁴ HRUBÝ, Zdeněk a LUKÁŠEK, Libor. *Energetická bezpečnost České republiky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015. s. 27. ISBN 978-80-246-2974-2.

3 Ropa jako klíčová surovina

Ropa je přírodní směs kapalných uhlovodíků, která se nachází v podzemních ložiscích a je jedním z nejvýznamnějších zdrojů energie v moderním světě. Vzniká z organického materiálu, především z planktonu a jiných drobných mořských organismů, které se v průběhu milionů let za vysokých teplot a tlaku proměnily v tekuté uhlovodíky. Tato fosilní paliva mají zásadní význam pro průmyslovou společnost a hrají klíčovou roli v globální ekonomice, především jako základní surovina pro výrobu paliv a chemických produktů.

Ropa se nachází v porézních horninách pod zemským povrchem, nejčastěji ve velkých sedimentárních pánvích. Její těžba zahrnuje vrtání do země nebo na mořském dně, kde je ropa pod tlakem vytlačována na povrch. Ropa sama o sobě není homogenní látkou; její složení se liší podle místa, kde byla nalezena, a zahrnuje různé poměry uhlovodíků, síry, dusíku a dalších prvků. Základní rozdělení ropy závisí na jejím složení – může být lehká nebo těžká, s nízkým či vysokým obsahem síry. Tento rozdíl určuje, jak obtížná a nákladná bude její rafinace.

Rafinace ropy je proces, při kterém se surová ropa zpracovává na produkty, jako jsou benzín, nafta, kerosin a další ropné produkty. Tato destilace odděluje jednotlivé složky ropy podle jejich bodů varu a umožňuje jejich využití v různých průmyslových odvětvích. Ropa je kromě paliv základním zdrojem pro výrobu plastů, chemikálií, maziv, asfaltu a dalších produktů, které jsou nezbytné pro moderní průmysl.

3.1 Těžba ropy

Těžba ropy je komplexní proces, který zahrnuje řadu kroků a technologií, od průzkumu až po finální získání ropy z ložiska. Existuje více možností těžby, těžba může být rozdělena podle několika kritérií, například podle místa těžby, technologie nebo typu ložiska.

Podle místa těžby:

Onshore těžba (pevninská) – Těžba probíhá na pevnině. Většina historických ropných ložisek byla těžena na pevnině. Je typická pro místa jako Saudská Arábie, Rusko nebo

Texas. Výhodou jsou nižší náklady na infrastrukturní stavby. Nevýhodou mohou být omezené zásoby na pevnině.

Offshore těžba (mořská) – Těžba z mořského dna. Offshore vrty jsou umístěny na specializovaných plošinách. Výhodou je přístup k zásobám, které nelze těžít z pevniny. Nevýhodou jsou vysoké náklady na stavbu vrtných plošin, složitější logistika a větší ekologická rizika v případě úniku ropy.

Podle technologických metod:

Primární těžba – získávání ropy přirozeným tlakem nebo pomocí jednoduchého čerpání. Je to první fáze těžby, když ropa přirozeně vyvěrá na povrch nebo je čerpána.

Sekundární těžba – po primární těžbě, kdy už k získání další ropy nestačí přirozený výtlak nebo mechanické čerpání, začíná sekundární těžba, kdy se do ložiska vpravuje voda nebo plyn k obnovení tlaku a vytlačení další ropy.

Terciální těžba – technologie k dosažení zbývajících zásob ložiska. například tepelná metoda, kdy na zbývající ropu působí horká pára nebo voda ke snížení viskozity a tím snadnějšímu vytlačení ropy.

Podle typu ložiska:

Konvenční ložiska – ropa se nachází obvykle v pískovci nebo vápenci, kde se volně pohybuje. Tyto ložiska jsou snadno dostupná a těžba technicky méně náročná.

Nekonvenční ložiska – ropa se nachází ve formě, která potřebuje speciální těžební metody, jako je břidlicová ropa nebo těžba z ropných písků.²⁵

3.2 Přeprava ropy

Je důležitým prvkem v dodavatelském řetězci ropného průmyslu, jelikož ropa se často těží v odlehlých lokalitách a daleko od míst její spotřeby. Využívá se více možností přepravy, v závislosti na zeměpisné lokalitě, objemu ropy a dostupné infrastruktuře.

²⁵ SMIL, Václav. *Ropa: průvodce pro začátečníky*. Přeložil Pavel KAAS. Tema (Kniha Zlin). Praha: Kniha Zlin, 2018. s. 175 – 182. ISBN 978-80-7473-703-9.

Ropovody – jsou nejefektivnějším a nejekonomičtější způsobem přepravy velkých objemů ropy na dlouhé vzdálenosti. Umožňují dopravit ropu přímo z místa těžby do rafinérií nebo přístavů. Výhodou je vysoká přepravní kapacity a nízké náklady na jednotku přepravené ropy. Nevýhodou jsou počáteční vysoké náklady na stavbu ropovodu.

Námořní tankery – jsou to specializované lodě určené k přepravě ropy přes oceány a moře. Přepravují obrovské objemy ropy, zejména z oblastí s omezenou ropovodní infrastrukturou, například Blízký východ nebo Afrika. Výhodou je flexibilita, mohou přepravovat ropu mezi jakýmkoliv přístavy na světě. Další výhodou je vysoká kapacita přepravy, největší tankery mohou přepravovat až 4 miliony barelů ropy. Nevýhodou je riziko nehod, jako kolize nebo úniky ropy, které mohou způsobit ekologické katastrofy

Železniční doprava – vlaky s cisternami se využívají hlavně v oblastech, kde není vybudovaná ropovodní infrastruktura. Jsou vhodné k přepravě na střední vzdálenosti. Často využívány jsou v Kanadě a USA. Mezi výhodami je pružnost, mohou měnit trasy dle potřeby. Nevýhodou jsou vyšší provozní náklady oproti ropovodům.

Silniční doprava – silniční tankery jsou vhodné pro menší objemy ropy na kratší vzdálenosti, například pro rozvoz ropných produktů do čerpacích stanic. Výhodou je rychlá dostupnost a nevýhodami je omezená kapacita a vyšší náklady na přepravu.²⁶

3.3 Rafinace ropy a finální ropné produkty

Rafinace ropy je proces, při kterém se surová ropa mění na konečné ropné produkty, jako jsou pohonné hmoty, maziva, asfalt, plastické hmoty a další chemické sloučeniny. Rafinace probíhá v rafinérii a skládá se z několika kroků, které využívají fyzikální a chemické procesy k oddělení různých složek ropy a její úpravě na požadované produkty.

Destilace – prvním krokem je destilace (frakční). Surová ropa se zahřeje na vysokou teplotu (350 - 400 °C) v destilační věži. Při zahřívání se jednotlivé složky ropy odpařují při různých teplotách v závislosti na jejich hmotnosti. Lehčí složky s nižšími teplotami varu, jako je benzin, stoupají výš v destilační věži, naproti těžší složky, jako dehet a

²⁶ SMIL, Václav. *Ropa: průvodce pro začátečníky*. Přeložil Pavel KAAS. Tema (Kniha Zlin). Praha: Kniha Zlin, 2018. s. 193 – 204. ISBN 978-80-7473-703-9.

mazut, zůstávají ve spodní části. Destilace oddělí ropu na lehké frakce (benzin), střední frakce (nafta) a těžké frakce (mazut, dehet), které se následně dále zpracovávají.

Krakování – další fáze rafinace je krakování, jehož cílem je rozbít velké a těžké molekuly uhlovodíků na menší, které jsou vhodnější pro výrobu benzínu a lehkých paliv. Krakování dělíme na tepelné (uhlovodíky jsou vystaveny vysokým teplotám a tlaku, které způsobí jejich rozpad na menší molekuly) a katalytické (efektivnější způsob, stačí nižší teploty a použití katalyzátoru). Krakování je důležitá fáze, protože většina surové ropy se skládá z těžších molekul uhlovodíků, které nejsou vhodné k výrobě potřebných produktů.

Úprava produktů – v této fázi probíhají další chemické procesy, které odstraňují z ropy nečistoty, například jsou kovy, síra a dusík. Tento krok je nezbytný pro dosažení ekologických a technických standardů, protože snížení obsahu síry v palivech vede k omezení emisí škodlivých látek.

Míchání – finální krok rafinace je míchání, kde se frakce různě kombinují v přesných poměrech, z kterých se již získají konečné produkty, které jsou následně připraveny k distribuci.

Ropné produkty:

Benzin – nejrozšířenější palivo pro automobily.

Nafta – palivo pro dieselové motory, používá se i k výrobě elektřiny v době energetických špiček.

Kerosin – používaný jako letecké palivo.

LPG (zkapalněný ropný plyn) - používá se jako palivo pro automobily nebo k vytápění.

Maziva – oleje a tuky, převážně pro mazání strojů.

Umělý asfalt – používaný při stavbě silnic²⁷

3.4 Vliv ropy na životní prostředí

²⁷ SMIL, Václav. *Ropa: průvodce pro začátečníky*. Přeložil Pavel KAAS. Tema (Kniha Zlin). Praha: Kniha Zlin, 2018. s. 204 – 210. ISBN 978-80-7473-703-9.

Vliv ropy na životní prostředí je rozsáhlý a způsobuje lokální i celosvětové škody. Tento vliv lze rozdělit do jednotlivých fází produkce ropy od těžby až po její konečnou spotřebu jako palivo.

Těžba – těžba na pevnině i pod mořem představuje přímé ohrožení pro ekosystémy. Vrtý mohou způsobit odlesňování nebo erozi půdy. Úniky ropy při nehodách vedou k rozsáhlému znečištění půdy nebo vodních ploch. Asi nejznámější je případ havárie ropné plošiny Deepwater Horizon v roce 2010.²⁸

Přeprava – také přeprava je riziková, převážně u ropovodů nebo havárií tankerů. Při havárii ropovodu a následného úniku ropy je nebezpečím znečištění půdy a podzemních vod. Havárie mořských tankerů způsobují dlouhodobou kontaminaci pobřeží a ohrožení pro mořský život. Nejznámější případ je havárie tankeru Exxon Valdez na Aljašce v roce 1989.²⁹

Konečná spotřeba ropy – spalování ropných produktů je jedním z hlavních zdrojů emisí skleníkových plynů, které negativně přispívají ke změně klimatu. Dopravní prostředky spalující benzin nebo naftu, vypouštějí kromě oxidu uhličitého také oxid uhelnatý, oxidy dusíku nebo pevné částice, které mají negativní vliv na lidské zdraví. Další hrozbou jsou plastové výrobky, které jsou vedlejším produktem ropy. Problémem je dlouhá doba rozkladu a jejich hromadění v přírodě, především v oceánech.³⁰

²⁸ ĎURICA, Dušan; SUK, Miloš a CIPRYS, Vladimír. *Energetické zdroje včera, dnes a zítra*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2010. s. 18 - 19. ISBN 978-80-7028-374-5.

²⁹ SMIL, Václav. *Ropa: průvodce pro začátečníky*. Přeložil Pavel KAAS. Tema (Kniha Zlin). Praha: Kniha Zlin, 2018. s. 77 - 78. ISBN 978-80-7473-703-9.

³⁰ STRINGER, John. *Energy*. Smart Apple Media. North Mankato, Minnesota. s. 7. ISBN 978-1-58340-979-4.

4 Ropná bezpečnost ČR

4.1 Subjekty ropné bezpečnosti

Správa státních hmotných rezerv – dále jen SSHR, je ústředním správcem zásob v ČR. Zajišťuje mj. vytváření, udržování a použití nouzových zásob ropy a ropných produktů. Správa vytváří a udržuje, v souladu s legislativou ČR a legislativou EU, nouzové zásoby ropy a ropných produktů ve výši nejméně 90 dnů průměrného denního čistého dovozu referenčního roku. V nouzových zásobách je dlouhodobě více než 2 miliony tun ropy a ropných produktů. Přibližně polovinu tvoří ropa, druhou polovinu pak ropné produkty – nafta, benzin a letecký petrolej. Použití nouzových zásob je možné uskutečnit třemi způsoby – uvolněním formou prodeje, půjčkou nebo převodem příslušnosti hospodařit. Návrh na použití nouzových zásob předkládá vládě předseda Správy. Za stavu ropné nouze mohou být nouzové zásoby použity pouze se souhlasem vlády, která současně stanoví termín zpětného doplnění použitých zásob. V případě, že není vyhlášen stav ropné nouze a nouzové zásoby jsou nad požadovaným minimálním množstvím, může o použití rozhodnout předseda Správy.³¹

Předseda SSHR také vládě návrh na vyhlášení a odvolání stavu ropné nouze. Ze zákona má povinnost jednou ročně provést kontrolu kvality a množství u nejméně 30% nouzových zásob uložených u ochraňovatelů. Navrhuje vládě opatření v případě výrazného omezení nabídky na světovém ropném trhu, které by mohlo mít nepříznivé následky pro ČR. Spolupracuje s Komisí a IEA, předkládá jim přehledy o stavu zásob, stejně tak je informuje o hrozícím nebo skutečném poklesu zásob pod povinné minimum s uvedením důvodu poklesu a o opatřeních, která byla přijata ke zpětnému doplnění nouzových zásob.³²

MERO ČR, a.s., (MEzinárodní ROpovody) – je společnost stoprocentně vlastněná státem, je vlastníkem a provozovatelem ropovodů Družba a IKL na českém území. Společnost je jediným přepravcem ropy do České republiky, k tomu zajišťuje skladování strategických zásob ropy pro český stát. Oba ropovody vstupují do Centrálního

³¹ SSHR, *Ropná bezpečnost*. Online. 2024. Dostupné z <https://sshr.gov.cz/pro-verejnost/ropna-bezpecnost/>.

³² ČESKO. *Zákon č. 189/1999 Sb. Zákon o nouzových zásobách ropy, o řešení stavu ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů*. Online. Zákony pro lidi. 2024. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-189>.

tankoviště ropy u Nelahozevsí, kde má společnost vybudovaných 17 ropných nádrží s celkovou skladovací kapacitou 1 675 000 m³. MERO ČR a.s. je také stoprocentním vlastníkem německé dceřiné společnosti MERO Germany GmbH v bavorském městě Vohburg an der Donau nedaleko Ingolstadtu, která provozuje ropovod IKL a místní tankoviště ropy na německém území. Od prosince 2012 je MERO ČR a.s. také akcionářem s 5% podílem vlastníků a provozujících ropovod TAL.³³

Čepro a.s. – česká společnost, jejímž předmětem podnikání je přeprava, skladování a prodej ropných produktů. Vznikla 1. ledna 1994 privatizací bývalého státního podniku Benzina. Provozuje největší českou síť čerpacích stanic pod značkou Euro Oil. V rámci ropné bezpečnosti ČR je ochráňovatelem ropných produktů.³⁴

ORLEN Unipetrol – skupina ORLEN Unipetrol je největší petrochemickou firmou v ČR, která se zabývá výrobou a prodejem rafinérských a petrochemických produktů, především hnojiv a plastů. V roce 2005 se ryze česká společnost Unipetrol stala součástí PKN Orlen, jednoho z největších ropných a energetických koncernů ve střední a východní Evropě. ORLEN Unipetrol vlastní a provozuje rafinérie v Litvínově a Kralupech nad Vltavou s roční kapacitou 7,5 milionu tun ropy. Provozuje vlastní síť čerpacích stanic ORLEN s 439 jednotkami. Do skupinu spadá také například společnost Paramo v Pardubicích, který je největším výrobcem olejů v ČR.³⁵

4.2 Ropovodní síť ČR

Družba – je s délkou okolo 5500 km nejdelším ropovodem na světě. Začíná ve městě Almet'jevsk v Rusku, kde se setkávají ropovody přivádějící ropu ze Sibiře, Uralu a Kaspického moře. Odtud pokračuje do města Mozyr v Bělorusku, kde se rozděluje na severní a jižní větev. Severní větev vede přes Bělorusko a Polsko do Německa. Jižní větev vede do Užgorodu na Ukrajině, kde se dále dělí na Družbu 1, která pokračuje na Slovensko a z něj jedna větev do ČR a druhá do Maďarska. Druhá Užgorodská větev Družba vede do Maďarska. Kapacita Družby je 1,2 – 1,4 miliónů barelů denně s možností navýšení na 2 milióny barelů denně. Rada vzájemné hospodářské pomoci

³³ MERO ČR a.s. *Úvodem*. Online. 2024. Dostupné z <https://mero.cz/>

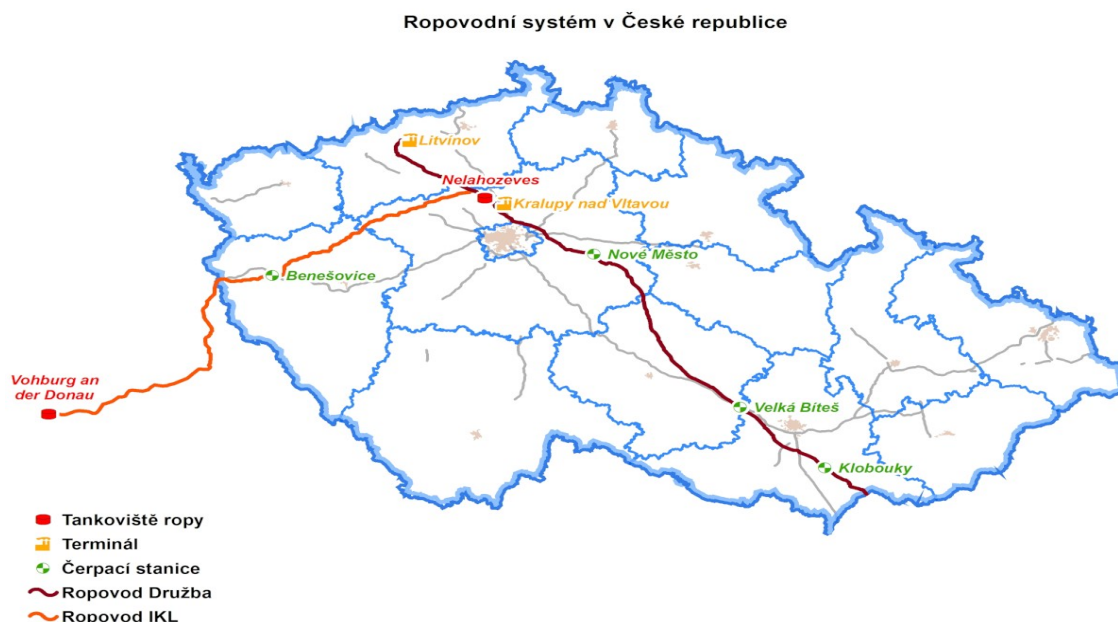
³⁴ ČEPRO a.s. *O nás*. Online. 2024. Dostupné z <https://www.ceproas.cz/o-nas>

³⁵ ORLEN Unipetrol a.s. *O nás*. Online. 2024. Dostupné z <https://www.orlenunipetrol.cz/cs/ONas/Stranky/default.aspx>

přijala rozhodnutí o výstavbě roku 1958. Stavba poté začala roku 1960. Cena byla přibližně 400 miliónů rublů. Ropovod byl uveden do provozu roku 1964.³⁶

IKL (Ingolstadt, Kralupy, Litvínov) – ropovod IKL začíná v bavorském městě Vohburg an der Donau, kde se napojuje na evropský ropovod TAL, který přepravuje ropu z italského Terstu. Ve Vohburgu se nachází tankoviště ropy o kapacitě 200 000 m³, které slouží jako krátkodobý mezisklad, než je ropa přepravena ropovodem IKL do centrálního tankoviště u Nelahozevsí. Byl vybudován jako alternativní cesta k ropovodu Družba a zprovozněn byl roku 1996.³⁷

Obr. 1. Ropovodní systém v ČR. Zdroj: www.cappo.cz

Situace s Družbou po ruské invazi na Ukrajinu

V červnu 2022 schválila EU balík sankcí proti Rusku kvůli jeho invazi na Ukrajinu, jehož součástí je i embargo na ruskou ropu. Z embarga je dočasně vyňata ropa z ropovodu Družba, která zásobuje Česko, Slovensko a Maďarsko, tedy země, které jsou na ruské ropě existenčně závislé.³⁸

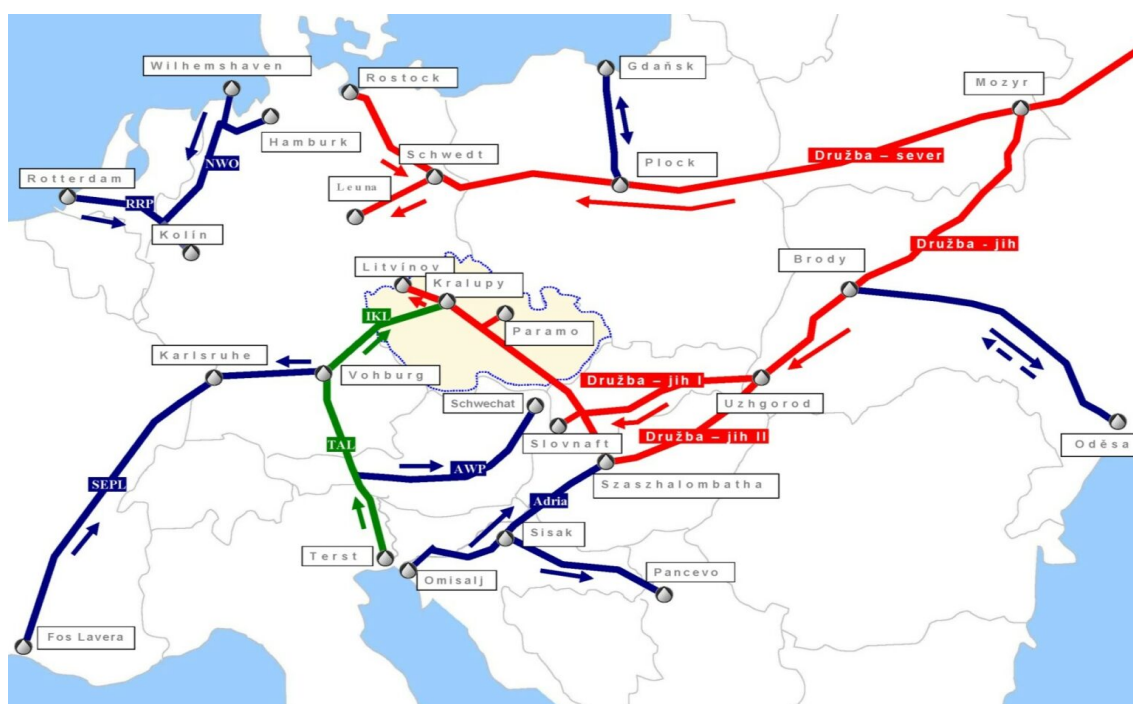
³⁶ IAOT. *Ropovod Družba*. Online. 2024. Dostupné z <https://www.iaot.eu/cz/preprava-ropy/ropovod-druzba>

³⁷ MERO ČR a.s. *Ropovod IKL*. Online. 2024. Dostupné z <https://mero.cz/provoz/ropovod-ikl/>

³⁸ ČESKÉ NOVINY. *EU schválila částečné embargo na ruskou ropu i sankce proti bankám*. Online. 2022. Dostupné z <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/eu-schvalila-castečne-embargo-na-ruskou-ropu-i-sankce-proti-bankam/2215022>.

Ropovod TAL – transalpinský ropovod TAL je jednou z nejdůležitějších ropných tepen v Evropě. Je v provozu od roku 1967. Za dobu své existence přepravil více než 1,6 miliardy tun ropy. Spojuje přístav v Terstu se střední Evropou, dopravuje ropu do rafinérií v Rakousku, Německu a České Republice. Začíná v italském Terstu, vede italským regionem Friuli Venezia Giulia, protíná Alpy a přes Rakousko pokračuje dále do Německa, kde se rozdvíjí. Západní část vede do Karlsruhe, východní do Neustadt. V bavorském Vohburgu an der Donau na něj navazuje český ropovod IKL. Délka TAL je 753 km. Ropovod TAL je spravován společenstvím TAL Group. V roce 2012 koupila MERO ČR 5% podíl ve společenství TAL. Dalšími podílníky jsou například OMV, Shell, Rosněft, ENI, Exxon nebo Total. V současné době pokrývá přibližně 50% potřebu ropy ČR (v roce 2022 proudilo do ČR přes IKL, resp. TAL, asi 44% potřebované ropy).³⁹

Obr. 2. Ropovodní síť v Evropě. Zdroj www.mero.cz

TAL PLUS – je aktuálně probíhající projekt zaměřený na rozšíření kapacity ropovodu TAL. Vznikl v reakci na snahu ČR ukončit svou závislost na ruské ropě z ropovodu Družba. Průměrná roční spotřeba ropy v ČR byla v letech 2010 – 2023 7,1 milionu tun ročně. V roce 2023 pocházelo z ropovodu Družba 58 % ropy, zbývajících 42 %

³⁹ MERO ČR a.s. *Seznamte se s evropským ropovodem TAL*. Online. 2024. Dostupné z <https://mero.cz/tal-plus/seznamte-se-s-evropskym-ropovodem-tal/>

z ropovodu IKL. Vlivem rozšíření ropovodu TAL získá ČR o 4 miliony tun ropy ročně navíc západní cestou a tím zcela pokryje svou spotřebu ropy. Práce by mely být hotové do konce roku 2024, poté proběhnou testy a zkoušky a v první polovině roku 2025 má být projekt dokončený.⁴⁰

4.3 Alternativní trasy ropy pro ČR

Alternativní ropovody hrají důležitou roli v zajištění energetické bezpečnosti a diverzifikace zdrojů ropy, zejména v případě přerušení dodávek z primárních tras.

Ropovod Adria – vede z přístavu Omišalj v Chorvatsku do Maďarska a Slovenska, kde se napojuje na ropovod Družba. Tento ropovod je hlavní záloha pro maďarské a slovenské rafinerie, ale lze tímto způsobem dostat ropu i na české území.

Ropovod Oděsa – Brody - spojuje černomořský přístav Oděsa s městem Brody na západní Ukrajině, kde se napojuje na ropovod Družba. Byl vybudován s cílem přepravy ropy z oblasti Kaspického moře a Střední Asie do Evropy, projekt však nebyl nikdy plně realizován. Vzhledem k probíhající válce na Ukrajině však nyní představuje z hlediska bezpečnosti dodávek nevhodnou možnost.

ropovod Litvínov – Spergau – byl projekt společnosti MERO a. s. z roku 2010, jehož cílem bylo posílení energetické bezpečnosti ČR. Plánované propojení mělo spojit ČR se severní větví ropovodu Družba a s německou ropovodní sítí. Kvůli vysokým nákladům na navýšení kapacity všech úseků však nebyl projekt realizován. V současné situaci již napojení na severní větev Družby postrádá smysl, protože evropské státy se snaží omezit závislost na ruské ropě.⁴¹

⁴⁰ IDNES.CZ. *Práce na TAL-PLUS pokračují. Česko se od ruské ropy definitivně odstříhne.* Online. 2024. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/mero-cr-tal-plus-ikl-lukoil-ropa-ropovod.A240725_160000_ekonomika_hyk.

⁴¹ VLČEK, Tomáš a JIRUŠEK, Martin. *Na vlnách změny: česká energetika a geopolitický zlom.* Brno: Books & Pipes, 2023. s. 127 – 129. ISBN 978-80-7485-272-5.

Praktická část

5 SWOT analýza ropné bezpečnosti ČR

Pro hodnocení ropné bezpečnosti byla zvolena metoda SWOT analýza. Silné stránky a příležitosti jsou oznámkovány kladnými hodnotami 1 až 5, známka 5 je nejlepší. Slabé stránky a hrozby jsou oznámkovány zápornými hodnotami -1 až -5, známka -5 je nejhorší. Na vyhodnocení je využita metoda váženého průměru. K výpočtu váženého průměru byl použit tento vzorec: $\bar{x} = \frac{(x_1 p_1 + x_2 p_2)}{p_1 + p_2}$; x_n – známka, p_n – váha⁴².

Tabulka 1. SWOT analýza ropné bezpečnosti ČR. Vlastní zpracování

Silné stránky	Váha	Známka	Slabé stránky	Váha	Známka
Dostatečné zásoby ropy	0,5	4	Závislost na dovozu ropy	0,5	-5
Členství ČR v mezinárodních organizacích	0,4	3	Zastavení přepravy ropovodem Družba	0,3	-2
Celkem	3,56		Celkem	-3,88	
Příležitosti	Váha	Známka	Hrozby	Váha	Známka
Nástup D. Trumpa do prezidentského úřadu	0,2	2	Ekologická rizika a havárie	0,2	-3
Elektrifikace dopravy	0,3	4	Teroristický útok na ropnou infrastrukturu	0,5	-2
Celkem	3,2		Celkem	-2,29	

Celkový součet	0,59
----------------	------

⁴² MATEMATIKA.CZ. Vážený průměr. Online. Dostupné z: <https://www.matematika.cz/vazeny-prumer/>.

Kladná hodnota 0,59 znamená mírně pozitivní výsledek, pozitivní faktory převažují nad negativními faktory. Ropná bezpečnost ČR je tedy relativně stabilní, ale existují oblasti, které vyžadují zlepšení.

S - Silné stránky (Strenghts)

Dostatečné zásoby ropy

Zásoby ropy v České republice hrají klíčovou roli v energetické bezpečnosti státu a v zajištění nepřerušovaného chodu ekonomiky v případě krizí v dodávkách. Vzhledem k tomu, že ČR nemá významné vlastní zdroje ropy, je zcela závislá na dovozu této strategické suroviny. Pro minimalizaci rizik spojených s geopolitickými konflikty, ekonomickými problémy v dodavatelských zemích či technickými poruchami v přepravní infrastruktuře udržuje Česká republika strategické zásoby ropy a ropných produktů.

Podle požadavků Evropské unie a Mezinárodní energetické agentury jsou členské státy povinny udržovat zásoby ropy a ropných produktů ve výši odpovídající minimálně 90 dnům čistého dovozu nebo 61 dnům spotřeby. Česká republika plní tento závazek především udržováním státních zásob spravovaných SSHR, pro soukromý ropný průmysl neexistuje povinnost držení zásob. Veškeré zásoby ropy držené SSHR jsou typu Russian Export Blend, který je optimální pro Litvínovskou rafinerii, pro rafinerii v Kralupech je ovšem vhodnější lehká sladká ropa. Z hlediska ropných produktů jsou skladována pouze nejdůležitější paliva, tj. benzín, nafta a letecký petrolej.⁴³

⁴³ INTERNATIONAL ENERGY AGENCY. *Czech Republik Oil Security Policy*. Online. 2025. Dostupné z <https://www.iea.org/articles/czech-republic-oil-security-policy>

Tabulka 2. Nouzové zásoby ropy v ekvivalentu dnů. Zdroj: Eurostat. Vlastní zpracování.

Nouzové zásoby ropy v ekvivalentu dnů					
		90 dní čistého importu			
led.23		říj.23		kvě.24	
Finsko	202	Finsko	184	Finsko	180
Řecko	137	Švédsko	116	Belgie	107
Švédsko	113	Belgie	108	Švédsko	106
Belgie	108	Španělsko	100	Řecko	106
Německo	106	Polsko	99	Lucembursko	98
Malta	106	Řecko	98	Španělsko	98
Španělsko	105	Slovensko	97	Slovensko	97
Francie	101	Rumunsko	97	Litva	94
Slovensko	100	Německo	95	Slovinsko	94
Polsko	97	Slovinsko	95	Francie	94
Slovinsko	97	Lucembursko	93	Německo	93
Portugalsko	96	Litva	93	Polsko	93
Lucembursko	93	Francie	92	Portugalsko	92
Chorvatsko	92	Rakousko	91	Česko	91
Itálie	92	Portugalsko	90	Chorvatsko	91
Kypr	90	Chorvatsko	90	Rakousko	91
Česko	89	Itálie	90	Rumunsko	91
Litva	86	Česko	90	Maďarsko	90
Irsko	85	Maďarsko	90	Itálie	90
Rakousko	85	Kypr	88	Kypr	90
Rumunsko	84	Irsko	86	Irsko	85
Bulharsko	80	Bulharsko	81	Bulharsko	83
Maďarsko	79	Lotyšsko	80	Lotyšsko	34
Lotyšsko	55				
61 dní spotřeby					
led.23		říj.23		kvě.24	
Nizozemsko	105	Nizozemsko	113	Nizozemsko	106
Estonsko	82	Malta	87	Malta	87
Dánsko	73	Estonsko	76	Estonsko	82
		Dánsko	72	Dánsko	72
Poznámka: čísla v červeném poli jsou pod požadavky EU a IEA.					

Z tabulky výše lze konstatovat, že nejvíce nouzových zásob v přepočtu na dny drží Finsko a Nizozemsko. Na opačné straně spektra je Lotyšsko. ČR se průměrně pohybuje na stavu kolem 90 dnů čistého dovozu.

Právní úprava nouzových zásob ropy v ČR je primárně ukotvena v zákoně č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy, který implementuje požadavky Evropské unie a IEA. Tento zákon stanovuje povinnost udržovat nouzové zásoby ropy a ropných produktů, definuje jejich správu, uvolňování a kontrolu, a specifikuje role jednotlivých subjektů.

Členství ČR v mezinárodních organizacích

- IEA

Energetická bezpečnost členských států je hlavním posláním IEA od jejího založení v roce 1974. Každá členská země má povinnost držet zásoby ropy odpovídajícím alespoň 90 dnům průměrného čistého dovozu ropy nebo 61 dnů domácí spotřeby a být připravena kolektivně reagovat na přerušení dodávek ropy. Členské země mají volnost v tom, jak této povinnosti držení zásob ropy dosáhnout. Je na jejich uvážení, zda budou držet zásoby ve formě surové ropy nebo formou rafinovaných ropných produktů. IEA uznává 3 přístupy k držení zásob:

- a) státní zásoby – jsou plně ve vlastnictví státu, financovány ze státního rozpočtu a slouží výhradně k nouzovým situacím. Tento model využívají například USA, Austrálie a Nový Zéland.
- b) agenturní zásoby – zásoby ropy jsou vlastněny samostatnou organizací, buď jménem vlády, nebo domácího průmyslu. Struktura organizací se může v každé zemi lišit, ale ve všech případech mohou být zásoby uvolněny pouze se souhlasem vlády. Tento přístup je používán např. v ČR, v Německu, v Maďarsku nebo na Slovensku.
- c) průmyslové zásoby – zásoby jsou drženy místním ropným průmyslem. Obvykle se jedná o přepravce ropy, rafinerie nebo velkoobchodníky, kteří musí držet úroveň zásob na základě jejich podílu na dovozu nebo prodeji na trhu. Tento přístup používá např. Řecko, Švýcarsko nebo Švédsko.

IEA má zavedený systém reakce na ropné krize, který členským státům pomáhá zvládnout výpadky dodávek ropy. Postup při ropné nouzi obsahuje několik kroků:

- a) identifikace krize – IEA monitoruje globální trh s ropou a vyhodnocuje, zda došlo k výraznému narušení dodávek.
- b) aktivace nouzové reakce – IEA nejprve posoudí potenciální dopad narušení, pokud se zjistí, že je narušení dostatečně velké, IEA rozhodne o spuštění nouzových opatření.
- c) uvolnění strategických zásob – v případě nouze mohou členské státy uvolnit tyto zásoby na trh, čímž se zmírní dopady krize.
- d) opatření ke snížení poptávky – kromě uvolnění zásob může IEA doporučit například omezení spotřeby paliva v dopravě nebo zavedení dočasných regulací spotřeby.
- e) spolupráce s producenty a trhy – IEA komunikuje s klíčovými ropnými producenty (např. OPEC) a koordinuje opatření s dalšími zeměmi, aby minimalizovala dopady krize.

Od vzniku IEA byl tento systém použit pětkrát. Poprvé za války v Zálivu v roce 1991, po hurikánech Katrina a Rita v roce 2005, při dlouhodobém přerušení dodávek ropy způsobené libyjskou občanskou válkou v roce 2011 a dvakrát během války na Ukrajině, v březnu 2022 a dubnu 2022.

IEA také pořádá dvakrát ročně cvičení Emergency Response Exercises, jehož cílem je vyškolit zástupce členských zemí v přípravě na mimořádnou událost.⁴⁴

- Evropská unie

Evropská unie (EU) v rámci ropné bezpečnosti plní důležitou funkci, neboť zajišťuje legislativní rámec ropné bezpečnosti pro členské země, tvoří evropskou energetickou politiku a koordinuje krizová opatření.

⁴⁴ INTERNATIONAL ENERGY AGENCY. *Oil security and emergency response*. Online. 2025. Dostupné z <https://www.ica.org/about/oil-security-and-emergency-response>

V roce 2009 vstoupila v platnost směrnice 2009/119/ES, která nahradila a zpřísnila předchozí pravidla pro skladování ropy v EU. Hlavním bodem směrnice je povinnost členských států udržovat zásoby ropy a ropných produktů odpovídající nejméně 90 dnům průměrného čistého dovozu nebo 61 dnům domácí spotřeby, podle toho, která hodnota je vyšší. Zásoby se vypočítávají na základě údajů za předchozí rok. Státy musí zajistit, aby zásoby byly nepřetržitě dostupné a přístupné a je na jejich uvážení, zda budou zásoby spravovat sami nebo prostřednictvím určených subjektů. Členské státy musí pravidelně podávat zprávy Evropské komisi o stavu zásob. Ta má právo provádět inspekce a ověřovat správnost vykazovaných údajů. Směrnice zavádí možné sankce pro země, které by nesplnily požadované minimální zásoby.⁴⁵ V České republice je za plnění této směrnice zodpovědná SSHR.

W - Slabé stránky (Weaknesses)

Závislost na dovozu ropy

ČR je kvůli své geografické poloze, stejně jako další středoevropské země, téměř stoprocentně závislá na dovozu ropy. Ropa, kterou ČR spotřebovává, pochází z importu, což s sebou nese řadu ekonomických, geopolitických a infrastrukturních rizik. Závislost na dovozu ropy znamená, že jakékoli výkyvy na světovém trhu, geopolitické konflikty nebo technické problémy na dodavatelských trasách mohou výrazně ovlivnit českou ekonomiku, průmysl i každodenní život občanů.

Ropa se do ČR dováží ropovody, které propojují zemi se zahraničními producenty a distribučními centry. V minulosti byla hlavním dodavatelem Ruská federace, která zajišťovala více než 90% dodávek prostřednictvím ropovodu Družba. Tento stav se změnil po roce 2022, kdy kvůli ruské invazi na Ukrajinu začala EU a její členské státy svou závislost na ruské ropě snižovat.

Domácí těžba ropy je velmi omezená a pokrývá pouze zanedbatelnou část domácí spotřeby, ložiska jsou malá a blíží se vyčerpání. Hlavním a v podstatě jediným

⁴⁵ EVROPSKÁ UNIE. *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/119/ES ze dne 14. září 2009, kterou se členským státům ukládá povinnost udržovat minimální zásoby ropy nebo ropných produktů.* Úřední věstník EU, L 265, 9.10. 2009, s. 9-23. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32009L0119>

těžařem v ČR je společnost MND (Moravské naftové doly, a.s.), která provozuje vrty v regionu jižní Moravy. Dle výroční zprávy MND společnost vytěžila v roce 2023 73,600 m³ ropy, což odpovídá přibližně 62 560 tun.⁴⁶ V roce 2023 bylo do ČR dovezeno 7 404 900 t ropy, domácí těžba tudíž odpovídá přibližně 1% celkového dovozu.⁴⁷ Největším dovozcem ropy do ČR v roce 2023 bylo Rusko (4 305 kt) a dále Ázerbajdžán (1965 kt), Kazachstán (756 kt), USA (181 kt), Guyana (135 kt) a Irák (62 kt).⁴⁸

Zastavení přepravy ropovodem Družba

Zastavení přepravy ropy ropovodem Družba, které je plánováno přibližně od poloviny roku 2025, představuje zásadní změnu v infrastruktuře zajišťující ropnou bezpečnost ČR. Ropovod Družba, který dlouhá desetiletí sloužil jako hlavní trasa pro dovoz ruské ropy do střední Evropy, byl klíčovým prvkem v dodávkách ropy do českých rafinerií. Jeho nahrazení výhradním využíváním ropovodu IKL bude mít několik důležitých dopadů na ropnou bezpečnost státu.

V první řadě se zvýší závislost České republiky na diverzifikovaných zdrojích ropy, což lze z bezpečnostního hlediska vnímat pozitivně. Ropovod IKL, napojený na evropský ropovod TAL a přístav v Terstu, umožňuje přístup k širšímu spektru dodavatelů mimo Rusko. Tato diverzifikace snižuje rizika spojená s jednostrannou závislostí na ruské ropě, což bylo dlouhodobým cílem energetické politiky EU i ČR.

Na druhé straně však tento krok přináší i určité výzvy. Kapacita ropovodu IKL, přibližně 10 000 000 tun ropy ročně, je sice dostatečná pro pokrytí současné domácí spotřeby, avšak jeho plné vytížení snižuje flexibilitu v případě neočekávaných výpadků nebo krizových situací jako například problémy v přístavu Terst, technické poruchy na ropovodu TAL nebo politické rozhodnutí v zemích, kterými TAL prochází, by mohly ovlivnit plynulost dodávek do ČR. V takovém případě bude nutné spoléhat na strategické ropné rezervy, které však pokrývají pouze omezené období. Dále může dojít ke zvýšení přepravních nákladů v důsledku delších tras a složitější logistiky, to se může projevit na cenách ropných produktů na domácím trhu. Dalším důležitým faktorem

⁴⁶ MND a.s. 2023. *Výroční zpráva 2023*. Dostupné z <https://www.mnd.eu/uploads/o-nas/vyrocnizpravy/mnd-vyrocnizprava-2023.pdf>

⁴⁷ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Statistika dovozu ropy do ČR 2012-2023*. 2024. Dostupné z https://mpo.gov.cz/cz/energetika/statistika/ropa-ropne-produkty/statistika-dovozu-ropy-do-cr-2012_2023--274594/

⁴⁸ tamtéž.

bude také schopnost rafinérie v Litvínově přizpůsobit se změně kvality ropy. Zatímco ropovod Družba dodával především ruskou ropu typu Urals, ropovod IKL umožňuje dovoz ropy s odlišnými parametry, což vyžaduje technické úpravy v rafinérských procesech. V současné době (v roce 2023 byl poměr využití Družby 58 %, IKL 42 %) byla tato rizika rozložena mezi dvě hlavní trasy, což umožňovalo větší provozní flexibilitu.

Zastavení přepravy ropy Družbou bude významný krok. Na jedné straně tento krok snižuje rizika spojená se závislostí na ruské ropě a zvyšuje energetickou nezávislost ČR díky rozšířené diverzifikaci dodavatelů. Na druhé straně však zvyšuje technickou a logistickou zranitelnost kvůli plnému zatížení IKL, vyšším přepravním nákladům a nutnosti přizpůsobit rafinérské technologie.

O - Příležitosti (Opportunities)

Nástup Donalda Trumpa do prezidentského úřadu

Po nástupu do funkce amerického prezidenta Donald Trump prohlašuje, že podpoří americký ropný průmysl a zaplaví svět americkou ropou. Tuto strategii oznámil ve svém inauguračním projevu a celý svět si ji pamatuje díky Trumpově větě „We will drill, baby, drill“, což se dá volně přeložit „budeme vrtat, bejby, vrtat“⁴⁹. Tato strategie může mít dopad nejen na globální trh s ropou, ale i na ropnou bezpečnost jednotlivých zemí včetně České republiky. Trumpova politika podpory amerických těžařů ropy by mohla mít několik pozitivních dopadů na ropnou bezpečnost ČR.

Jedním z klíčových faktorů ropné bezpečnosti je diverzifikace dodavatelů. Pokud by se zvýšil export americké ropy, ČR by mohla mít možnost využívat ropu z USA jako alternativní zdroj k blízkovýchodní ropě, respektive k ruské ropě, pokud bude trasa ropovodem Družba stále ještě v provozu. To by mohlo snížit závislost na nestabilních regionech a zvýšit stabilitu dodávek.

Dalším dopadem může být, že zvýšení americké produkce a exportu ropy by vedlo k větší nabídce na globálním trhu, což by mohlo snížit cenu ropy. ČR jako čistý dovozce by z této situace mohla profitovat nižšími cenami ropných produktů, což by mohlo pozitivně ovlivnit nejen spotřebitele, ale i průmysl závislý na ropě.

⁴⁹ FORBES. *Drill, Baby, Drill? Why Oil Producers Are Hesitant Despite Trump's Push*. Online. 2025. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/rpapier/2025/02/13/drill-baby-drill-why-oil-producers-are-hesitant-despite-trumps-push/>.

Dalším přínosem může být, že zvýšený odběr ropy z USA může vést ke zlepšení vztahů USA s Evropou, kterou Trump nyní často kritizuje. Poukazuje na obchodní deficit s EU v neprospěch USA, který podle něj činí 300 miliard dolarů. Má proto v plánu zavést na zboží z Evropské unie cla, která mají být zavedeny „velmi brzy“.⁵⁰ Zvýšeným odběrem ropy by EU mohla snižovat obchodní deficit a Trump by mohl upustit od plánovaných cel na evropské zboží.

Elektrifikace dopravy

ČR je zemí, která je stále silně závislá na ropných produktech, zejména v sektoru dopravy, kde ropné deriváty jako benzin a motorová nafta stále dominují. V roce 2023 bylo v ČR spotřebováno 1 549 000 tun benzínu a 4 824 000 tun motorové nafty⁵¹. Podpora elektromobility a dalších alternativních pohonů by mohla tuto závislost snížit.

Jak již bylo zmíněno, největším spotřebitelem ropy je sektor dopravy. Osobní automobily, nákladní doprava i veřejná hromadná doprava jsou z velké části závislé na fosilních palivech. Přejít na elektromobilitu by měl přímý pozitivní dopad na ropnou bezpečnost, jelikož elektromobily využívají elektřinu namísto benzínu nebo nafty, čímž by se snížila poptávka po ropných produktech. Pokud by významná část českého vozového parku přešla na elektrický pohon, mohl by se celkový dovoz ropy snížit. To by omezilo závislost na zahraničních dodávkách. Namísto spoléhání se pouze na ropu by ČR mohla posílit domácí výrobu elektřiny, například z obnovitelných zdrojů, jádra nebo plynových elektráren. To by znamenalo větší kontrolu nad energetickou bezpečností, protože výroba elektřiny je flexibilnější než dovoz ropy. Elektromobilita by mohla stimulovat rozvoj domácího průmyslu a investice do infrastruktury, jako jsou dobíjecí stanice, bateriová úložiště a solární panely. Namísto financování dovozu ropy by mohly být prostředky investovány do moderních technologií a domácí produkce elektrické energie.

V roce 2024 probíhal v ČR program na podporu elektromobility, ve kterém si podnikatelé a firmy mohli žádat o dotaci z evropských fondů na nákup nového

⁵⁰ SEZNAMZPRAVY.CZ. *Cla na evropské produkty budou zavedena velmi brzy, pohrozil Trump.* Online. 2025. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-cla-na-evropske-produkty-budou-zavedena-velmi-brzy-pohrozil-trump-269278>.

⁵¹ ČESKÁ ASOCIACE PETROLEJÁŘSKÉHO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Spotřeba pohonných hmot v ČR.* Online. WWW.CAPPO.CZ. Dostupné z: <https://www.cappo.cz/cisla-a-fakta/spotreba-pohonnnych-hmot-v-cr>.

elektrického vozu. Dotace byla 200 000 Kč na osobní vůz, 300 000 Kč na užitkový vůz a 150 000 Kč na dobíjecí stanici. O program byl velký zájem, očekávalo se, že bude pokračovat ještě v roce 2025, celková částka téměř 2 miliardy korun však byla vyčerpána již v říjnu 2024. O dalším podobném programu se aktuálně neuvažuje.⁵²

Vedle elektromobility existují i další technologie, například vodíkový pohon. Vodík se stále více diskutuje jako alternativa k fosilním palivům, zejména v sektoru nákladní dopravy. Pokud by se podařilo rozšířit vodíkový pohon pro nákladní vozidla, vlaky a autobusy, mohlo by to výrazně snížit závislost na ropě. Tato technologie je ovšem zatím v ČR spíše kuriozitou, v roce 2023 zde jezdilo pouhých 24 vozů na vodíkový pohon⁵³. Nevýhodou je vysoká cena a nedostatečná plnicí infrastruktura.

Dalším způsobem k nahrazení nebo omezení ropy mohou být biopaliva a syntetická paliva. Ty představují alternativy k fosilním palivům, které pomáhají snižovat závislost na ropě a omezují produkci skleníkových plynů. Biopaliva jsou paliva vyrobená z organických materiálů, především z rostlin nebo odpadní biomasy. Dělí se na první, druhou a třetí generaci podle způsobu výroby a surovinového základu. Mezi hlavní typy biopaliv se řadí bioetanol, bionafta a bioplyn. Syntetická paliva jsou uměle vyrobená paliva, která napodobují vlastnosti fosilních paliv, ale nepocházejí z ropy⁵⁴.

T – Hrozby (Threats)

Ekologická rizika a havárie

Ropný průmysl v ČR, který zahrnuje těžbu, přepravu, skladování, zpracování a spotřebu ropy a ropných produktů, přináší významná ekologická rizika. Ta mohou mít dopad na životní prostředí, kvalitu vody, ovzduší a zdraví obyvatel.

Jedno z nejzávažnějších rizik představují úniky ropy, protože mohou způsobit kontaminaci půdy, podzemních vod, řek a jezer a ohrozit místní ekosystémy a jejich dopady mohou být dlouhodobé. Úniky ropy se mohou dít z různých důvodů. Asi nejčastějším důvodem jsou technické příčiny, kdy například praskliny, koroze nebo mechanické poškození může vést u ropovodu nebo skladovacího zařízení k úniku ropy.

⁵² IDNES.CZ. *Peníze na dotace na elektromobily došly, s dalšími se nepočítá. Vyhrála Tesla.* Online. 2024. Dostupné z: https://www.idnes.cz/auto/zpravodajstvi/dotace-elektromobil-konec-banka.A241017_163941_automoto_fdv.

⁵³ WWW.KLIK.CZ. *Palivo budoucnosti: Jak funguje auto na vodík?* Online. 2024. Dostupné z: <https://www.klik.cz/blog/palivo-budoucnosti-jak-funguje-auto-na-vodik/>.

⁵⁴ SGS. *Biopaliva a syntetická paliva.* Online. Dostupné z: <https://www.dobrapumpa.cz/paliva/bioslozky/>.

Dalším faktorem havárie může být lidská chyba, jako je nedbalost a neodborná manipulace nebo nehoda cisterny při přepravě ropy. Dalším faktorem, který ČR přímo zatím neohrožuje, může být extrémní počasí nebo zemětřesení. Několik případů úniků ropy se již staly na našem území. Největší ropná havárie se zatím stala v listopadu 1980 u obce Bartoušov. Na ropovodu vznikla netěsnost a do řeky Šlapanky a Sázavy vyteklo až 6000 t ropy a sanační práce probíhaly více než dva roky. Dalším případ je z roku 2014, kdy ve společnosti Česká rafinérská, a.s. v Litvínově došlo k velké kontaminaci podzemních vod ropnými látkami⁵⁵

Teroristický útok na ropnou infrastrukturu

Energetický sektor je jedním z nejcitlivějších a nejstrategičtějších odvětví hospodářství. Jakýkoliv útok na jeho infrastrukturu může vyvolat hospodářské škody, narušit bezpečnost státu a ochromit klíčové služby.

Definovat terorismus můžeme jako plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám a sloužící k dosažení vytyčených cílů⁵⁶. Stav ohrožení terorismem v ČR je obecně hodnocen jako nízký až střední. Podle informací Ministerstva vnitra se ČR v současnosti neřadí mezi hlavní cíle teroristických útoků, ale zároveň je nutné udržovat vysokou úroveň připravenosti a preventivních opatření. Ministr vnitra Vít Rakušan v únoru 2025 představil nový systém hodnocení ohrožení terorismem, který nahradí současný platný systém z roku 2016. Vláda ponechala stupeň nebezpečí na úrovni B, tedy mírné ohrožení⁵⁷.

Rafinerie, ropovody a zásobníky ropy patří v ČR podle odvětvových kritérií mezi prvky kritické infrastruktury⁵⁸. Legislativně je ochrana kritické infrastruktury v ČR upravena krizovým zákonem č. 240/2000 Sb., zákonem č. 181/2014 Sb. o kybernetické bezpečnosti a tématem se zabývá i dokument Bezpečnostní strategie ČR 2023. Jelikož mnoho zařízení kritické infrastruktury je vlastněno a provozováno

⁵⁵ ČESKÁ INSPEKCE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Příklady významných vodohospodářských havárií od r. 1964*. Online. Dostupné z: [https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-vod/prikлады-vyznamnych-vodohospodarskych-havarii-od-r-1964](https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-vod/prikklady-vyznamnych-vodohospodarskych-havarii-od-r-1964).

⁵⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Definice pojmu terorismus*. Online. 2009. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>.

⁵⁷ IDNES.CZ. *Vláda zachovala stupeň ohrožení terorismem v České republice na úrovni B*. Online. 2025. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/jednani-vlady-hodnoceni-ohrozeni-terorismem-novela-o-obcanskych-prukazech.A250205_025545_domaci_kop.

⁵⁸ ČESKO. Nařízení vlády č. 432/2010 Sb.: Nařízení vlády o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2010. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-432>.

soukromými firmami, je důležitá úzká spolupráce mezi státními institucemi a soukromým sektorem.

V ČR se zatím teroristický útok na energetický sektor nestal, ve světě se ovšem dějí. V roce 2019 došlo v Saudské Arábii k dronovému útoku na rafinerie společnosti Saudi Aramco. Tento útok dočasně snížil produkci ropy o 5,7 milionu barelů denně, což odpovídá asi 5% celosvětové denní produkce ropy⁵⁹.

Vyhodnocení

Odpověď na hlavní výzkumnou otázku „je ČR připravena na stav ropné nouze?“ je ano.

ČR má mechanismy pro řešení stavu ropné nouze. Nejdůležitějším nástrojem státu pro případ ropné nouze, jsou státní hmotné rezervy, které dosahují minimální hranice 90 dnů čistého dovozu a splňují tak požadavky EU a IEA. Dalším opatřením je, že v současné době jsou v provozu oba ropovody, které do ČR přivádějí ropu. Od poloviny roku 2025 však dojde k odstřižení se od ruské ropy a ČR bude 100% závislá pouze na ropě z ropovodu IKL. V případě technické poruchy nebo přírodní katastrofě na ropovodu IKL nebo TAL tak bude ČR odkázána pouze na hmotné rezervy. V případě ropné nouze může vláda vyhlásit opatření pro regulaci spotřeby, jako je omezení dodávek pro neklíčové sektory, zvýhodnění zásobování kritické infrastruktury nebo přidělový systém pohonných hmot.

ČR je na krátkodobou ropnou nouzi relativně dobře připravena, ale dlouhodobý výpadek by znamenal nutnost drastických opatření a omezení spotřeby. Skutečná odolnost by se ukázala až v praxi při hlubší ropné krizi.

⁵⁹ SEZNAMZPRAVY.CZ. *Útok na ropná zařízení bodl Saúdskou Arábii do srdce. Ceny půjdou nahoru.* Online. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/utok-na-ropna-zarizeni-bodl-saidskou-arabii-do-srdce-ceny-pujdou-nahoru-78907>.

6 Teoretická analýza energetické bezpečnosti v kontextu legislativy ČR s důrazem na ropnou bezpečnost

V této kapitole je provedena analýza domácích i evropských legislativních předpisů a nelegislativních dokumentů, které se dotýkají ropné bezpečnosti ČR.

Zákon č. 189/1999 Sb., o nouzových zásobách ropy a ropných produktů.

Zákon č. 189/1999 Sb. upravuje systém vytváření, udržování a použití nouzových zásob ropy a ropných produktů v ČR. Cílem je zajistit ropnou bezpečnost a připravenost na krizové situace v souladu s mezinárodními závazky, zejména vůči EU a IEA. Zákon stanovuje, že stát je povinen udržovat zásoby odpovídající minimálně 90 dní průměrného denního čistého dovozu. Tyto zásoby jsou určeny k řešení krizových situací, jako jsou výpadky dodávek. Za správu nouzových zásob odpovídá SSHR, která je povinna zajistit jejich dostupnost a pravidelnou obměnu. Zákon také umožňuje skladování zásob na území jiného státu EU. Předpis upravuje stav ropné nouze, použití nouzových zásob a opatření vedoucí k omezení spotřeby ropy a ropných produktů. Zákon zavádí mechanismy kontroly dodržování povinností prostřednictvím státního dohledu a při porušení povinností stanovuje sankce nebo jiná opatření. Zákon č. 189/1999 Sb. je klíčovým nástrojem pro zajištění ropné bezpečnosti. Jeho hlavním cílem je ochrana hospodářství a občanů před důsledky výpadků v dodávkách ropy, přičemž stanovuje jasná pravidla pro tvorbu, správu a využití nouzových zásob.

Vyhláška č. 165/2013 Sb., o druzích ropy a skladbě ropných produktů pro skladování v nouzových zásobách ropy, o výpočtu úrovně nouzových zásob ropy, o skladovacích zařízeních a o vykazování nouzových zásob ropy.

Tato vyhláška specifikuje, které druhy ropy a ropných produktů mohou být zahrnuty do nouzových zásob. To zahrnuje surovou ropu a vybrané ropné produkty, jako jsou motorový benzin, letecký benzin, motorová nafta a jiné. Cílem je zajistit, aby skladované produkty odpovídali potřebě v ČR. Dále stanovuje metody pro výpočet průměrného denního čistého dovozu a domácí spotřeby ropy. Na základě těchto údajů se určuje minimální množství nouzových zásob, které je ČR povinna udržovat. Definuje požadavky na skladovací zařízení, včetně jejich kapacity a technického vybavení. Požadavky zahrnují vybavení pro měření průtoku, možnost propojení na ropovody a

zařízení pro sledování kvality zásob. Tato vyhláška přispívá díky jasně definovaným pravidlům pro skladování a správu nouzových zásob ke zvýšení ropné bezpečnosti.

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích (Energetický zákon).

Zákon č. 458/2000 Sb. upravuje podmínky podnikání a regulace v energetických odvětvích, jako je energetika, plynárenství a teplárenství. Zajišťuje stabilní fungování energetického trhu, stanovuje pravidla pro provoz energetických soustav a chrání zájmy spotřebitelů. Tento zákon se primárně týká elektřiny, plynu a tepla, přičemž ropná bezpečnost není jeho hlavním předmětem. Obsahuje ovšem některé důležité souvislosti. Zákon ukládá povinnosti provozovatelům přenosových a distribučních soustav, aby zajistili bezpečné a nepřerušované dodávky energie. To se nepřímou dotýká i ropné bezpečnosti, protože výpadky elektřiny nebo plynu mohou ovlivnit ropnou infrastrukturu, jako jsou rafinerie. To činí energetický zákon nepřímou důležitým pro výrobu ropných produktů a jejich distribuci.

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci).

Zákon č. 76/2002 Sb., se primárně zaměřuje na ochranu životního prostředí prostřednictvím integrovaného povolování provozů, které mohou významně ovlivnit životní prostředí. Stanovuje pravidla pro vydávání integrovaných povolení a zavádí požadavky na prevenci znečištění, energetickou účinnost a hospodaření se surovinami. Zákon přímo neřeší otázky energetické bezpečnosti, dotýká se jich ovšem nepřímou. Reguluje velké průmyslové provozy, včetně rafinérií nebo zahrnuje opatření pro prevenci a řešení úniků nebezpečných látek, včetně ropy.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

Zákon č. 254/2001 Sb., upravuje ochranu povrchových a podzemních vod, nakládání s vodami a opatření k prevenci jejich znečištění. Tento zákon souvisí s ropnou bezpečností zejména v kontextu prevence havárií, které by mohly způsobit kontaminaci vod ropnými látkami. Zákon stanovuje povinnosti pro subjekty, které nakládají s nebezpečnými látkami, včetně ropných produktů, jako je hlášení havárií při úniku ropy.

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Zákon č. 240/2000 Sb. upravuje postupy při řešení krizových situací, které ohrožují bezpečnost státu, ekonomiku nebo životní prostředí. Tento zákon úzce souvisí s ropnou bezpečností, protože stanovuje pravidla pro řízení krizových situací spojených s dodávkami ropy, ropnými haváriemi a ochranou strategické infrastruktury. Zákon zahrnuje ropovody, rafinerie a skladovací nádrže mezi prvky kritické infrastruktury, které jsou klíčové pro fungování státu. Zákon dále upravuje nouzové situace v zásobování ropou, které mohou vést k vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu. Zákon je proto zásadní pro zajištění ropné bezpečnosti v krizových situacích. Umožňuje státu přijímat mimořádná opatření při výpadech dodávek ropy, haváriích nebo teroristických hrozbách vůči ropným zařízením.

Bezpečnostní strategie ČR 2023

Je klíčový dokument, který definuje základní hodnoty, přístupy a opatření k zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů. Tento dokument byl schválen vládou 28. 6. 2023 a reaguje na měnící se bezpečnostní prostředí, především na hrozby spojené s Ruskem a Čínou. Strategie přímo nehovoří o ropné bezpečnosti, pojímá energetickou bezpečnost jako celek. Zdůrazňuje význam zajištění stabilních dodávek energie a diverzifikaci zdrojů a dodavatelů. Dále klade důraz na ochranu kritické infrastruktury, jak fyzickými tak i kybernetickými hrozbami. Také upozorňuje na význam mezinárodní spolupráce, zejména v rámci EU a NATO, která je nezbytná pro zajištění energetické bezpečnosti.

Státní energetická koncepce 2015

Dokument se zaměřuje na zajištění energetické bezpečnosti, udržitelnosti a konkurenceschopnosti energetického sektoru. V kontextu ropné bezpečnosti klade dokument důraz na diverzifikaci dodavatelů, podporu tuzemských zpracovatelů ropy a ochranu kritické infrastruktury. Dále je plánováno do roku 2040 navýšení nouzových zásob ropy a ropných produktů na 120 dnů čistého dovozu v závislosti na ekonomických možnostech státu. Dokument je však do jisté míry zastaralý a potřebuje aktualizaci. Nijak nereflektuje změnu bezpečnostního prostředí v kontextu války na Ukrajině a dále počítá s využíváním ropovodu Družba.

Směrnice 2009/119/ES.

Je evropský předpis, který státům EU ukládá povinnost udržovat minimální zásoby ropy. Dále zavádí povinnost pro státy pravidelného hlášení Evropské komisi o stavu svých zásob. Směrnice je navázána na IEA, což umožňuje koordinovanou reakci na ropné krize. Dalším důležitým prvkem směrnice je energetická solidarita. Umožňuje mezistátní výpomoc, pokud má některý stát kritický nedostatek ropy. Tato směrnice je primárním nástrojem pro zajištění ropné bezpečnosti EU. Nutí státy držet strategické rezervy, monitorovat jejich stav a koordinovat krizové reakce.

Nařízení 2008/114/ES.

Nařízení č. 2008/114/ES stanovuje pravidla pro identifikaci a ochranu kritické infrastruktury v EU. Zaměřuje se na energetiku a dopravu, tedy i ropnou infrastrukturu. Nařízení požaduje od států EU určit ropovody, rafinerie, skladovací terminály a další objekty, jejichž narušení by mělo závažné dopady na více než jeden členský stát. Dále se zaměřuje na ochranu kritické infrastruktury. Každý provozovatel musí mít bezpečnostní plán pro ochranu před fyzickými i kybernetickými hrozbami. Státy musí pravidelně posuzovat hrozby, včetně terorismu, kybernetických útoků nebo přírodních katastrof.

Směrnice 2010/75/EU.

Tato směrnice stanovuje pravidla pro prevenci a regulaci znečištění z velkých průmyslových provozů, včetně rafinerií, elektráren a spaloven odpadu. Směrnice ovlivňuje ropný sektor především svými regulačními požadavky a má dopad na provoz rafinerií, které kvůli přísnějším emisním limitům musí investovat prostředky do modernizace. To zvyšuje náklady na výrobu ropných produktů. Pokud by rafinerie neplnila požadavky, může být uzavřena nebo nucena omezit výrobu a to může ovlivnit dostupnost ropných produktů. Přísné emisní limity snižují konkurenceschopnost evropských rafinerií oproti těm v regionech s mírnější regulací, např. Blízký východ nebo Asie. To může vést ke zvýšení dovozu ropných produktů ze států mimo EU, čímž se snižuje energetická bezpečnost EU. Směrnice 2010/75/EU zlepšuje environmentální udržitelnost ropného průmyslu, ale zároveň zvyšuje náklady na rafinaci ropy. To může ohrozit provoz některých rafinerií a vést k nižší energetické soběstačnosti EU.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda je ČR připravena na stav ropné nouze. Tento cíl byl splněn pomocí SWOT analýzy a je rozepsán v praktické části. Vedlejším cílem teoreticky analyzovat současnou legislativu ČR, která se týká energetické bezpečnosti, především ropné. Tento cíl byl také splněn a je rozepsán v praktické části práce.

Ropná bezpečnost je klíčovým aspektem energetické politiky, neboť ropa zůstává jedním z nejvýznamnějších energetických zdrojů pro průmysl, dopravu a celkový chod hospodářství. Přestože ČR nemá vlastní významné zásoby ropy a je zcela závislá na jejím dovozu, disponuje několika strategickými mechanismy pro zajištění její dostupnosti i v krizových situacích.

Jedním z pilířů ropné bezpečnosti jsou státní hmotné rezervy, které podle požadavků EU a IEA musí pokrývat minimálně 90 dnů průměrného čistého dovozu. Tyto zásoby jsou zásadní pro zvládnutí krátkodobých výpadků v dodávkách. Důležitou roli hrají rovněž ropovodní trasy, které zajišťují diverzifikaci dovozu ropy. Tradičním hlavním zdrojem je ropovod Družba, který přivádí ruskou ropu, avšak z důvodu geopolitických rizik se ČR snaží tyto dodávky nahradit západní cestou ropovody TAL a IKL, které umožňují dovoz ropy z jiných světových regionů.

V případě ropné krize má ČR vypracované nouzové plány, které zahrnují přidělové systémy, regulaci spotřeby a upřednostnění kritické infrastruktury. Tato opatření mohou krátkodobě stabilizovat situaci, avšak v dlouhodobém horizontu by byl výpadek ropy značně problematický a vyžadoval by zásadní změny v energetickém mixu i ve fungování klíčových sektorů hospodářství.

Závěrem lze říci, že ČR je na krátkodobé výpadky ropy připravena relativně dobře, zejména díky státním hmotným rezervám. Nicméně zůstává zranitelná v případě dlouhodobé a rozsáhlé ropné krize. Do budoucna je proto žádoucí posilovat diverzifikaci zdrojů, investovat do infrastruktury a podporovat rozvoj elektrifikace dopravy a alternativních paliv, které by snížily závislost na dovozu ropy.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ODINTSOV, Nikita. *Geopolitika ropy*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. 281 s. ISBN 978-80-246-3818-8.
2. WAISOVÁ, Šárka. *Evropská energetická bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 203 s. ISBN 978-80-7380-148-9.
3. MARTINOVSKÝ, Petr. *Environmentální bezpečnost v České republice*. Monografie. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2016. 215 s. ISBN 978-80-210-8191-8.
4. HRUBÝ, Zdeněk a LUKÁŠEK, Libor. *Energetická bezpečnost České republiky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2015. 161 s. ISBN 978-80-246-2974-2.
5. SAK, Petr. *Úvod do teorie bezpečnosti: nekonvenční pohledy na minulost, přítomnost a budoucnost lidstva*. Praha: Petrklíč, 2018. 339 s. ISBN 978-80-7229-652-1.
6. DANČÁK, Břetislav, ZÁVĚŠICKÝ Jan. *Energetická bezpečnost a zájmy České Republiky*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007. 85 s. ISBN 978-80-210-4440-1.
7. *Energetická bezpečnost a mezinárodní politika: konference pod záštitou místopředsedy Senátu Parlamentu ČR Zdeňka Škromacha 18. října 2011, Senát Parlamentu České republiky*. Mezinárodní vztahy. Praha : Professional Publishing, 2011. 155 s. ISBN 978-80-7431-075-1.
8. SOULEIMANOV, Emil. *Energetická bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2011. 261 s. ISBN 978-80-7380-331-5.
9. IVANČÍK, Radoslav, KELEMEN Miroslav. *Bezpečnost státu a občana – Energetická bezpečnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 2013. 177 s. ISBN 978-80-7380-474-9.
10. ĎURICA, Dušan; SUK, Miloš a CIPRYS, Vladimír. *Energetické zdroje včera, dnes a zítra*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2010. 165 s. ISBN 978-80-7028-374-5.
11. SMIL, Václav. *Ropa: průvodce pro začátečníky*. Přeložil Pavel KAAS. Tema (Kniha Zlin). Praha: Kniha Zlin, 2018. 268 s. ISBN 978-80-7473-703-9.
12. STRINGER, John. *Energy*. Smart Apple Media. North Mankato, Minnesota. 48 pp. ISBN 978-1-58340-979-4.

13. VLČEK, Tomáš a JIRUŠEK, Martin. *Na vlnách změny: česká energetika a geopolitický zlom*. Brno: Books & Pipes, 2023. 158 s. ISBN 978-80-7485-272-5.
14. IVANČÍK, Radoslav. *Bezpečnost: teoreticko-metodologické východiska*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. 239 s. ISBN 978-80-7380-873-0.
15. SMEJKAL, Vladimír a RAIS, Karel. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. 3. rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2010. 360 s. ISBN 978-80-247-3051-6.

Elektronické zdroje

1. WORLD ECONOMIC FORUM. *The 200-year history of mankind's energy transitions*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.weforum.org/agenda/2022/04/visualizing-the-history-of-energy-transitions/>.
2. PRIMA ZOOM. *Hitlera k blitzkriegu a napadení Stalina donutila největší slabina jeho armády. Taký se mu stala osudnou*. Online. 2023. Dostupné z: <https://zoom.iprima.cz/valky/proc-hitler-napadl-sssr-100318>.
3. INTERNATIONAL ENERGY AGENCY. *Energy Security*. Online. Dostupné z: www.iea.org/topics/energy-security.
4. GREEN PEACE. *Energy [R]evolution: A sustainable World energy outlook*. 2015. Dostupné z <https://www.greenpeace.org/static/planet4-canada-stateless/2018/06/Energy-Revolution-2015-Full.pdf>
5. SSHR. *Ropná bezpečnost*. Online. 2024. Dostupné z <https://sshr.gov.cz/pro-verejnost/ropna-bezpecnost/>.
6. MERO ČR a.s. *Úvodem*. Online. 2024. Dostupné z <https://mero.cz/>
7. ČEPRO a.s. *O nás*. Online. 2024. Dostupné z <https://www.ceproas.cz/o-nas>
8. ORLEN Unipetrol a.s. *O nás*. Online. 2024. Dostupné z <https://www.orlenunipetrol.cz/cs/ONas/Stranky/default.aspx>
9. IAOT. *Ropovod Družba*. Online. 2024. Dostupné z <https://www.iaot.eu/cz/preprava-ropy/ropovod-druzba>
10. MERO ČR a.s. *Ropovod IKL*. Online. 2024. Dostupné z <https://mero.cz/provoz/ropovod-ikl/>

11. ČESKÉ NOVINY. *EU schválila částečné embargo na ruskou ropu i sankce proti bankám*. Online. 2022. Dostupné z <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/eu-schvalila-castecne-embargo-na-ruskou-ropu-i-sankce-proti-bankam/2215022>.
12. MERO ČR a.s. *Seznamte se s evropským ropovodem TAL*. Online. 2024. Dostupné z <https://mero.cz/tal-plus/seznamte-se-s-evropskym-ropovodem-tal/>
13. IDNES.CZ. *Práce na TAL-PLUS pokračují. Česko se od ruské ropy definitivně odstříhne*. Online. 2024. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/mero-cr-tal-plus-ikl-lukoil-ropa-ropovod.A240725_160000_ekonomika_hyk.
14. MATEMATIKA.CZ. *Vážený průměr*. Online. Dostupné z: <https://www.matematika.cz/vazeny-prumer/>.
15. INTERNATIONAL ENERGY AGENCY. *Czech Republic Oil Security Policy*. Online. 2025. Dostupné z <https://www.iea.org/articles/czech-republic-oil-security-policy>
16. INTERNATIONAL ENERGY AGENCY. *Oil security and emergency response*. Online. 2025. Dostupné z <https://www.iea.org/about/oil-security-and-emergency-response>
17. MND a.s. 2023. *Výroční zpráva 2023*. Dostupné z <https://www.mnd.eu/uploads/o-nas/vyrocnizpravy/mnd-vyrocnizprava-2023.pdf>
18. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Statistika dovozu ropy do ČR 2012-2023*. 2024. Dostupné z https://mpo.gov.cz/cz/energetika/statistika/ropa-ropne-produkty/statistika-dovozu-ropy-do-cr-2012_2023--274594/
19. FORBES. *Drill, Baby, Drill? Why Oil Producers Are Hesitant Despite Trump's Push*. Online. 2025. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/rrapier/2025/02/13/drill-baby-drill-why-oil-producers-are-hesitant-despite-trumps-push/>.
20. SEZNAMZPRAVY.CZ. *Cla na evropské produkty budou zavedena velmi brzy, pohrozil Trump*. Online. 2025. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-cla-na-evropske-produkty-budou-zavedena-velmi-brzy-pohrozil-trump-269278>.
21. ČESKÁ ASOCIACE PETROLEJÁŘSKÉHO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Spotřeba pohonných hmot v ČR*. Online. Dostupné z: <https://www.cappo.cz/cisla-a-fakta/spotreba-pohonnych-hmot-v-cr>.

22. IDNES.CZ. *Peníze na dotace na elektromobily došly, s dalšími se nepočítá. Vyhrála Tesla.* Online. 2024. Dostupné z: https://www.idnes.cz/auto/zpravodajstvi/dotace-elektromobil-konec-banka.A241017_163941_automoto_fdv.
23. KLIK.CZ. *Palivo budoucnosti: Jak funguje auto na vodík?* Online. 2024. Dostupné z: <https://www.klik.cz/blog/palivo-budoucnosti-jak-funguje-auto-na-vodik/>.
24. SGS. *Biopaliva a syntetická paliva.* Online. Dostupné z: <https://www.dobrapumpa.cz/paliva/bioslozky/>
25. ČESKÁ INSPEKCE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Příklady významných vodohospodářských havárií od r. 1964.* Online. Dostupné z: <https://www.cizp.cz/pusobnost/ochrana-vod/priklady-vyznamnych-vodohospodarskych-havarii-od-r-1964>.
26. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Definice pojmu terorismus.* Online. 2009. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>.
27. IDNES.CZ. *Vláda zachovala stupeň ohrožení terorismem v České republice na úrovni B.* Online. 2025. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/jednani-vlady-hodnoceni-ohrozeni-terorismem-novela-o-obcanskych-prukazech.A250205_025545_domaci_kop.
28. SEZNAMZPRAVY.CZ. *Útok na ropná zařízení bodl Saúdskou Arábii do srdce. Ceny půjdou nahoru.* Online. 2019. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/utok-na-ropna-zarizeni-bodl-saudskou-arabii-do-srdce-ceny-pujdou-nahoru-78907>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. *Zákon č. 189/1999 Sb. Zákon o nouzových zásobách ropy, o řešení stavu ropné nouze a o změně některých souvisejících zákonů.* Online. *Zákony pro lidi.* 2024. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-189>.
2. EVROPSKÁ UNIE. *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/119/ES ze dne 14. září 2009, kterou se členským státům ukládá povinnost udržovat minimální zásoby ropy nebo ropných produktů.* Úřední věstník EU, L 265, 9.10. 2009. s. 9 - 23. Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32009L0119>

3. ČESKO. *Nařízení vlády č. 432/2010 Sb.: Nařízení vlády o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury. In: Sbírka zákonů České republiky.* 2010. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-432>

Seznam zkratek

OPEC – Organization of the Petroleum Exporting Countries

IEA – International Energy Agency

OSCE – Organization for Security and Co-operation in Europe

SSHR – Správa státních hmotných rezerv

Seznam tabulek a grafů

1. Tabulka 1. SWOT analýza ropné bezpečnosti ČR.
2. Tabulka 2. Nouzové zásoby ropy v ekvivalentu dnů.

Seznam obrázků

1. Obr. 1. Ropovodní systém v ČR.
2. Obr. 2. Ropovodní síť v Evropě